

Bachelorproef

Mag het terug wat sportiever alstublieft?

Een onderzoek naar het herkennen en signaleren van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport.

Bachelor	Toegepaste psychologie
----------	------------------------

Academiejaar	2018-2019
--------------	-----------

Student	Céline Beuckelaers
---------	--------------------

BP-begeleider	Sigrid Bosteels
---------------	-----------------

Valorisatiepeter/meter	Marybel Vanbutsele
------------------------	--------------------

howest.be

BACHELORPROEF

Mag het terug wat sportiever alstublieft?

Een onderzoek naar het herkennen en signaleren van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport.

Bachelor	Toegepaste psychologie
----------	------------------------

Academiejaar	2018-2019
--------------	-----------

Student	Céline Beuckelaers
---------	--------------------

BP-begeleider	Sigrid Bosteels
---------------	-----------------

Valorisatiepeter/meter	Marybel Vanbutsele
------------------------	--------------------

howest.be

Luik in te vullen door de student:

Ik, ondergetekende, Céline Beuckelaers
geef de Hogeschool West-Vlaanderen hierbij uitdrukkelijk en onvoorwaardelijk

de toelating om*:

de volledige tekst*

de samenvatting*

de bibliografische informatie* (titel, auteur, stagebedrijf, ...)

GEEN toelating om*:

het eindwerk met als titel:

Mag het terug wat sportiever alstublieft?

Een onderzoek naar het herkennen en signaleren van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport

evenals alle nuttige en praktische informatie omtrent dit eindwerk op te nemen in een daartoe speciaal opgezette databank (<http://dspace.howest.be>) en deze databank via het internet toegankelijk te maken voor alle mogelijke geïnteresseerden. Ik geef de hogeschool eveneens de toelating het hierboven aangekruiste te gebruiken voor afgeleide producten, zoals daar zijn: abstractenverzamelingen en catalogi.

Voor de opname van de samenvatting van mijn eindwerk in de databank en voor het gebruik van de afgeleide producten vraag ik geen vergoeding aan de Hogeschool West-Vlaanderen. Mijn toestemming geldt voor de hele beschermingsduur van mijn eindwerk.

Indien ik in de junizittijd niet geslaagd ben en het eindwerk moet herschrijven, vervalt deze toelating automatisch.

Ik verklaar dat mijn werk onuitgegeven is en garandeer aan de Hogeschool West-Vlaanderen het volle en onbezwaarde genot van de afgestane rechten, tegen welke verstoring, vordering of ontzetting ook, zowel voor de teksten als voor de documenten die ze illustreren. Ik zal de Hogeschool West-Vlaanderen vrijwaren tegen alle aanspraken van derden.

* Aanvinken waarvoor de toestemming geldt. Meerdere opties mogelijk.

Dankwoord

Het schrijven van een bachelorproef is de kers op de taart van de bacheloropleiding ‘Toegepaste Psychologie’. Met de bachelorproef laat je zien dat je alle verworven kennis van de afgelopen drie jaar kan toepassen in een onderzoek en daar een eindwerk van kan maken. Dit was niet gelukt zonder de steun van een aantal mensen die ik bij deze heel graag wil bedanken.

Ten eerste zou ik graag alle respondenten bedanken die deelnamen aan zowel de vragenlijst als het diepte-interview. Zonder hen had ik deze paper nooit kunnen schrijven. Ik wil hen graag bedanken voor hun interesse in het onderwerp, het enthousiast vertellen tijdens het diepte-interview en het geven van jullie bedenkingen. Wegens de vertrouwelijkheid van dit onderzoek kunnen de respondenten helaas niet bij naam genoemd worden.

Vervolgens bedank ik graag Mevr. Annemie Schepens en Mevr. Sigrid Bosteels respectievelijk de bachelorproefcoördinator en bachelorproefbegeleider voor hun tips, steun en advies. Hun advies, kritische bedenkingen motivatie en feedback zijn een absolute meerwaarde voor dit onderzoek.

Verder zou ik graag mijn valorisatiemeter Marybel Vanbutsele en de ICES bedanken voor hun tijd en het delen van hun ervaringen vanuit het werkveld. Dankzij hun tips en adviezen kon ik mijn onderzoek voeren en het beroepsproduct ontwikkelen.

Graag bedank ik mijn ouders, mijn zus Anaïs, tante Hylke en An en in het bijzonder mijn vriend Kristof voor hun oprechte steun tijdens het maken van deze bachelorproef. Jullie stonden altijd klaar om te luisteren, om raad te geven en bleven altijd in mij geloven wanneer ik het even niet meer zag zitten. Tevens wil ik jullie bedanken voor het nalezen en geven van advies in het tot stand brengen van deze paper.

Tot slot wil ik ook u bedanken beste lezer, voor uw tijd en interesse in deze bachelorproef.

1 VERKLARENDE WOORDENLIJST

Doorheen deze bachelorproef wordt er gebruik gemaakt van enkele begrippen en afkortingen. Deze zullen in de paper aangeduid worden met een ‘*’.

Axiaal coderen: Het samenvoegen van de synoniemen die je verkregen hebt bij het open coderen en deze ordenen in categorieën of thema's (Mortelmans, Praktijkgericht kwalitatief onderzoek, 2017)

Borderline: Een persoonlijkheidsstoornis die zich kenmerkt door plotselinge stemmingswisselingen, gebrek aan een samenhangend zelfbeeld en onvoorspelbaar, impulsief gedrag (Nevid, Rathus, & Greene, Persoonlijkheidsstoornissen en impulsbeheersingsstoornissen, 2017)

Demografische kenmerken: Zaken die te maken hebben met de opbouw en samenstelling van de bevolking. Deze bevraag je om de representativiteit van je onderzoek na te gaan. Enkele voorbeelden daarvan zijn leeftijd, geslacht en postcode (Ensi, 2019)

Diagnostisch en statistisch handboek voor psychische stoornissen. Het wordt gebruikt om eenheid te brengen in de diagnoses en om een bepaalde stoornis duidelijk te kunnen omschrijven. (psychiatrie, 2017)

Diepte-interview: Een interview waarin er dieper wordt ingegaan op de voorgaande opvattingen en/ of antwoorden van de respondenten. (Ensi, Ensie, 2019)

Externe auditing: Feedback vragen aan collega-onderzoekers die niet bij het onderzoek betrokken zijn. (Mortelmans, Praktijkgericht kwalitatief onderzoek, 2017)

Gedragstherapie: Het opsporen van disfunctionele gedachten en deze vervangen door andere functionele gedachten. Vervolgens worden deze getoetst in het gedrag. (Alphen, 2016)

Informed consent: Een formulier waarmee je de deelnemers op de hoogte brengt van het doel van je onderzoek. Daarnaast wordt er ook informatie gegeven over de werkwijze en de apparatuur bijvoorbeeld audio-opnames. Als de deelnemer akkoord is met het onderzoek en wil meewerken geldt dit document als toestemmingsformulier eens het gelezen en ondertekend is. (Ensi, 2019)

Iteratief proces: De structuur en inhoud van de diepte-interviews worden aangepast na op basis van de aanpassingen in voorgaande gesprekken. Dit wordt gedaan om de kwaliteit van de diepte-interviews te verbeteren (Mortelmans, Data verzamelen door te interviewen, 2017)

Member-checking: Het vragen van feedback tijdens het verwerken van de verkregen data aan de respondenten van het onderzoek. (Mortelmans, Data verzamelen door te interviewen, 2017)

Peer debriefing: Feedback vragen aan collega-onderzoekers (Mortelmans, Data verzamelen door te interviewen, 2017)

Populatie: Totale groep waarover men iets wil zeggen met het onderzoek. (Mortelmans, Praktijkgericht kwalitatief onderzoek, 2017)

Respondent: De deelnemer(s) van je onderzoek (Mortelmans, Praktijkgericht kwalitatief onderzoek, 2017)

Representativiteit: De mate waarin de respons overeenkomt met de populatie*. In sommige onderzoeken is het niet mogelijk om de hele populatie* te laten deelnemen. In dat geval wordt er dan een deel van de totale groep geselecteerd, namelijk een steekproef. Als de respons op de steekproef een correcte weergave is van de populatie* kan er geconcludeerd worden dat het onderzoek representatief is. (Mortelmans, Algemene voorbereiding voor het veldwerk, 2017)

Saturatie: Het blijven zoeken in de verkregen data tot er ‘verzadiging’ optreedt totdat er geen nieuwe informatie meer naar boven komt. Men kan ook blijven doorvragen aan de respondenten om deze saturatie te bereiken. (Mortelmans, Data verzamelen door te interviewen, 2017)

Seksueel grensoverschrijdend gedrag: Een overkoepelende term die betrekking heeft op al het gedrag waarbij iemand tegen zijn of haar wil wordt beïnvloed, gechanteerd, gemanipuleerd of gedwongen wordt tot seks. (Frans & De Bruycker, 2012)

Seksueel misbruik: Elke vorm van seksueel grensoverschrijdend gedrag*, in verbale, non-verbale of fysieke zin, opzettelijk of onopzettelijk, waar geen wederzijdse toestemming voor bestaat en/of die op een andere manier is afgedwongen en/of waar het slachtoffer veel jonger is of zich in een afhankelijke relatie bevindt. (Vlaanderen, Sport met grenzen, 2015)

Selectief coderen: Het komen tot een hoger abstractieniveau vanuit de samenvattende beschrijving verkregen tijdens het axiaal coderen*. Je voegt kernlabels toe die een antwoord geven op de onderzoeksvraag. (Mortelmans, Praktijkgericht kwalitatief onderzoek, 2017)

Semigestructureerd: Het interview is in grote lijnen voorbereid en gestructureerd, maar er blijft ruimte voor de respondent om het interview zelf in te vullen of bij te sturen. (Mortelmans, Algemene voorbereiding voor het veldwerk, 2017)

Sporttak: Een groep van op elkaar lijkende sporten (Ensi, Ensie, 2019)

Topiclijst: Een lijst van de verschillende onderwerpen die je wil bevragen. (Mortelmans, Data verzamelen door te interviewen, 2017)

DI: Diepte-interview

ICES: Internationaal Centrum Ethiek in de Sport

SGG: seksueel grensoverschrijdend gedrag

INHOUDSOPGAVE

1	VERKLARENDE WOORDENLIJST	1
2	ABSTRACT	7
3	KRANTENARTIKEL	9
4	INFORMATIEVE POSTER	13
5	INLEIDING	15
5.1	Algemene situering	15
5.2	Literatuurstudie	18
5.2.1	Algemene info seksueel grensoverschrijdend gedrag	18
5.2.2	gevolgen van seksueel grensoverschrijdend gedrag	24
5.2.3	behandeling van seksueel grensoverschrijdend gedrag	28
5.2.4	seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sportwereld	30
5.2.5	ICES	36
5.2.6	Onderzoek VOICE	39
5.3	Onderzoeksvragen	40
6	ONDERZOEKSMETHODE	41
6.1	Deelnemers	41
6.2	Meetinstrumenten/ apparatuur	44
6.3	Procedure	47
6.4	Analyse van de resultaten	49
7	RESULTATEN	51
8	DISCUSSIE	64
10	BIBLIOGRAFIE	72
8	BIJLAGE(N)	75
8.1	Bijlage 1: Post op eigen Facebook	75
8.2	Bijlage 2: Oproep nieuwsbrief ICES	76

8.3	Bijlage 3: Berichten Facebook/Twitter ICES	77
8.4	Bijlage 4: Intro vragenlijst:	78
8.5	Bijlage 5: Vragenlijst voor mensen die in aanraking kwamen met SGG:	79
8.6	Bijlage 6: Vragenlijst voor mensen die niet in aanraking kwamen met SGG	82
8.7	Bijlage 7: Informatiebrief onderzoek voor deelnemers diepte interview	83
8.8	Bijlage 8 : Informed consent voor deelnemers diepte-interview (onderzoek met meerderjarigen)	86
8.9	Bijlage 9: Informed consent voor deelenmers diepte-interview (Onderzoek met minderjarigen)	88
8.10	Bijlage 10 : Mail naar geïnteresseerden diepte interview	90
8.11	Bijlage 11: Topiclijst diepte-interview	91
8.12	Bijlage 12: Codeboek kwantitatieve analyse vragenlijst	93
8.13	Bijlage 13: Brief valorisatiemeter	95
8.14	Bijlage 14: PowerPoint beroepsproduct	96
8.15	Bijlage 15: Overzicht verzamelde data op USB-stick	107

2 ABSTRACT

Dit onderzoek focust zich op omstaanders in een sportclub. Omstaanders kunnen gedefinieerd worden als ouders, vrijwilligers en bestuursleden. Er wordt onderzoek gedaan naar het tijdig herkennen en signaleren van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sportwereld. Er wordt nagegaan wat omstaanders kunnen doen om dit gedrag te herkennen en ermee te kunnen omgaan.

De informatie die voor dit onderzoek wordt gebruikt, werd verzameld aan de hand van een vragenlijst en diepte-interviews*. De vragenlijst kan door iedereen worden ingevuld die een link heeft met een sportclub en de diepte-interviews werden afgenomen bij mensen zowel in aanraking kwamen met SGG als mensen die niet in aanraking kwamen met SGG. De resultaten hebben betrekking op het herkennen en signaleren van SGG, maar ook op het omgaan met SGG als sportclub. Aan de hand van deze resultaten wordt er een beroepsproduct, namelijk een vorming ontwikkeld.

Mag het terug wat sportiever alstublieft?

Céline
Beuckelaers

Je dochter, is 15 jaar en is sinds haar zes jaar gepassioneerd door volleybal. Op een gegeven moment verstijft ze van een eenvoudig schouderklopje en raakt ze geen bal meer aan. Uiteindelijk blijkt dat ze al een half jaar misbruikt wordt door haar trainer. Hoe kon dit eerder opgemerkt worden?

Seksueel... Wat?!

Seksueel grensoverschrijdend (SGG) gedrag heeft betrekking op al het gedrag waarbij iemand tegen zijn of haar wil wordt beïnvloed, gechanteerd, gemanipuleerd of gedwongen tot seks of seksuele feiten. Het slachtoffer is veel jonger en bevindt zich in een afhankelijke relatie met de pleger. Dit wil zeggen dat de jongere afhankelijk gemaakt is van de pleger door middel van manipulatie en/of chantage.

'Ik werd niet geloofd, de persoon in kwestie was een bestuurslid en heel populair persoon in onze sportclub.'

'Er waren ouders die wel iets hadden opgemerkt maar niemand vond het alarmerend.'

Inleiding

Uit recent onderzoek is gebleken dat 95% van de slachtoffers van SGG* in de sport jonger is dan 20 jaar. Van die 95% is 60% jonger dan zestien jaar en dus minderjarig. In praktisch alle klachten wordt er een mannelijke trainer, begeleider of omstaander beschuldigd van de daden. Uit onderzoek is gebleken dat SGG al in 58 verschillende sporttakken voorkomt en jaarlijks ongeveer 20 verschillende takken treft. Deze cijfers onderschatten hoogstwaarschijnlijk het aantal gevallen, want er zijn nog heel veel slachtoffers van SGG die het jammer genoeg niet melden.

SGG*= Seksueel
grensoverschrijdend gedrag

'Het is belangrijk om het taboe te doorbreken, zo kunnen we iets aan de feiten veranderen.'

Onderzoeksvraag?

Op basis van bovenstaande zaken werd de volgende hoofdonderzoeksvraag geformuleerd: 'Welke acties kan een sportclub ondernemen om seksueel grensoverschrijdend gedrag tijdig te herkennen en er adequater mee te kunnen omgaan?' Daarnaast werd er nog onderzocht hoe een sportclub SGG tijdig kan herkennen en signaleren.

Waarom onderzoek?

Er zijn heel veel mensen die weten wat SGG is, maar ze hebben vaak geen idee hoe ze het SGG kunnen herkennen en tijdig signaleren om het zo te kunnen vermijden. Daarnaast weten ze niet hoe ze moeten omgaan met SGG in hun club als ze het herkend hebben. Deze mensen noemen we omstaanders. Onder deze omstaanders worden ouders, vrijwilligers, trainers,... verstaan. Dit zijn mensen die betrokken zijn in een sportclub maar geen besturende functie hebben. Er is gekozen om ons te baseren op deze mensen omdat zij het dichtst bij de sporters staan en er dus baat bij hebben om het tijdig te herkennen.

'Het probleem wordt heel sterk onderschat.'

Methode?

Om een antwoord te geven op deze onderzoeksvragen werd er een kwalitatief en kwantitatief onderzoek uitgevoerd. Ten eerste werd er een vragenlijst afgenomen waarbij de antwoorden kwalitatief en kwantitatief werden verwerkt. Er werden 132 reacties verzameld. Van deze 132 reacties kwamen er 35 in contact met SGG. 35 respondenten gaven aan dat ze al in contact waren gekomen met SGG. Op basis van de antwoorden op de vragenlijst werden de vragen voor het diepte-interview opgesteld. Het doel van het diepte-interview was om dieper in te gaan op de verkregen informatie uit de vragenlijsten. Het diepte-interview werd afgenomen met twee mensen die niet in contact waren gekomen met SGG en drie deelnemers die wel in contact kwamen met SGG. Alle deelnemers van het diepte-interview waren actief in een sportclub of zijn vroeger actief geweest in de sport.

'De intimiteit tussen de speelster en de trainer werden steeds heviger. Er gebeurden bepaalde zaken die je niet doet als je een 'normale' trainer-speler verhouding hebt.'

Doel?

Het doel van dit onderzoek is om een eindproduct te ontwikkelen dat gebruikt kan worden in de praktijk. Er wordt een vorming ontwikkeld zodat sportclubs daarin kunnen leren hoe ze het SGG moeten herkennen en signaleren. Daarnaast wordt er in de vorming ook dieper ingaan op het omgaan met SGG in de sportclub. De vorming zal ontwikkeld worden op de tijdens het onderzoek bevroegde noden en behoeften van de omstaanders in een sportclub. Deze noden en behoeften werden bevroegd tijdens het onderzoek.

howest
/ we develop people

MAG HET TERUG WAT SPORTIEVER ALSTUBLIEFT?

Hoe kunnen omstaanders seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sportwereld tijdig herkennen en signaleren?

Probleemstelling:

SGG wordt niet tijdig herkend in de sportclub

Céline Beuckelaers

Begeleider: S. Bosteels
2018-2019

Methode:

Vragenlijst
Interview
Kwalitatieve analyse

Resultaten:

Betrekking op herkennen en signaleren en omgaan met SGG

Beroepsproduct:

Vorming

5.1 ALGEMENE SITUERING

Recent onderzoek in Vlaanderen en Nederland met een steekproef van 4.000 volwassenen door Tine Vertommen toont aan dat 1 op de 7 volwassenen die in hun kindertijd gesport hebben in contact is gekomen met seksueel grensoverschrijdend gedrag*. 70% van die meldingen over seksueel grensoverschrijdend gedrag* in de sportwereld zijn de slachtoffers vrouwen, de overige 30% zijn mannen. 95% van deze slachtoffers is jonger dan 20 jaar en 60% van deze 95% is jonger dan 16 jaar en dus minderjarig. In bijna alle klachten wordt een mannelijke trainer, begeleider of omstaander beschuldigd van de daden (Vertommen & Schipper-van Veldhoven, Over de grens: seksuele intimidatie in de sport begrijpen en voorkomen, 2014) Deze aanklachten zijn nog lang niet alles, er zijn heel veel gevallen van SGG waar geen melding van gedaan wordt. We vermoeden dat er nog veel meer slachtoffers zijn dan deze cijfers ons vertellen maar we zullen dit helaas nooit volledig zeker weten.

Onder seksueel grensoverschrijdend gedrag* hoort niet enkel verkrachting maar ook aanranding van de eerbaarheid, ongewenste aanrakingen, seksueel getinte sms'en, per ongeluk vallen op iemand, zoenen, enzovoort. (Höing & van Oosten, 2009)

Enkele klachten na ervaring met seksueel grensoverschrijdend gedrag* zijn: introverter worden, zelfverwonding, depressieve gedachten of gevoelens en geen levenslust meer hebben. Deze klachten zijn niet bij iedereen hetzelfde (Sport Vlaanderen, 2015). Dit wordt verder in deze paper toegelicht.

Kinderen, jongeren en volwassenen die slachtoffer zijn van seksueel grensoverschrijdend gedrag* hebben vaak heel wat psychologische problemen. De voornaamste problemen zijn afkeer of overmatige interesse in seks, psychosociale klachten, slaap- of eetproblemen en lichamelijke signalen. Onder dat laatste verstaan we fysieke problemen zoals soa's of ongewenste zwangerschappen (Vertommen, Schipper-van Veldhoven, Kasia, & Van Den Eede, 2016).

Uit onderzoek (Brackenridge, 2007) blijkt dat seksueel misbruik in al zeker 58 verschillende sporttakken* voorkomt. Jaarlijks treft het ongeveer 20 verschillende takken (Höing & van Oosten, 2009).

Heel veel landen ontkennen dat seksueel misbruik bij hen voorkomt. Daarnaast zijn er ook enkele sporttakken* die overtuigd zijn dat het bij hen niet gebeurt. Helaas, vaak gebeurt dit wel maar zijn ze er niet van op de hoogte (Höing & van Oosten, 2009).

Noch het publiek, noch de omstaanders, noch de omgeving Dit heeft te maken met een aantal factoren. In de eerste plaats is er tot nu toe weinig onderzoek naar gebeurd, uitgezonderd het grootschalig onderzoek van Tine Vertommen (VOICE, 2015). In de tweede plaats herkennen mensen dikwijls niet wat er gaande is. Ten derde worden bepaalde vormen van ongewenst gedrag binnen de sport zelden als abnormaal ervaren. Heel veel mensen vinden het normaal dat er geschreeuwd wordt naar de kinderen of dat er privé-trainingen worden gegeven zodat ze toch maar die gouden medaille binnenhalen (Brackenridge, 2007).

Het doel van deze bachelorproef is de sportclubs en omstaanders bewust te maken van dit fenomeen en ze proberen te helpen in het omgaan met SGG in hun sportclub. Hoe kunnen ze dit tijdig herkennen? Wat doen ze met de dader? Wat zijn de gevolgen voor het slachtoffer?

Als beroepsproduct naast deze bachelorproef is er gekozen voor een vorming/training waar er aangeleerd wordt om te kunnen omgaan met SGG in de sportwereld en het tijdig te herkennen. Deze vorming/training is niet enkel voor trainers, maar kan ook gevolgd worden door ouders, medesporters, bestuursleden en andere mensen die actief zijn in de sportclub. Wanneer er tijdig ingegrepen kan worden, zal (hopelijk) het aantal slachtoffers ook dalen.

De hoofdonderzoeksvraag van deze bachelorproef luidt als volgt: ‘Welke acties kan een sportclub ondernemen om seksueel grensoverschrijdend gedrag* tijdig te herkennen en er adequater mee om te kunnen gaan?’

Naast de hoofdonderzoeksvraag heeft deze paper twee deelonderzoeksvragen:

- 1) Wat wordt er bedoeld met adequaat mee kunnen omgaan?
- 2) Welke noden en behoeften heeft een sportclub om seksueel grensoverschrijdend gedrag* tijdig te herkennen en er mee te kunnen omgaan?

5.2 LITERATUURSTUDIE

5.2.1 ALGEMENE INFO SEKSUEEL GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

Wat is seksueel grensoverschrijdend gedrag?

Seksueel grensoverschrijdend gedrag is elke vorm van seksueel gedrag of seksuele toenadering die als ongewenst wordt ervaren. Dit kan zowel op verbaal, fysiek, non-verbaal, opzettelijk als onopzettelijk vlak. Het is een breed begrip, iedereen kijkt er op een andere manier naar. Wat voor de ene persoon ongewenst is, kan voor een andere persoon normaal zijn (Vertommen & Schipper- van Veldhoven, 2014).

Wanneer is er sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag?

We spreken van seksueel grensoverschrijdend gedrag* als er aan 1 van deze 6 criteria niet voldaan wordt (Sport Vlaanderen, 2015).

- **Wederzijdse toestemming:** Er moet sprake zijn van wederzijdse toestemming als men seksuele handelingen wil uitvoeren.
- **Vrijwilligheid:** Beide partijen moeten vrijwillig deelnemen aan de seksuele handelingen/relatie
- **Gelijkwaardigheid:** Beide partijen zijn gelijkwaardig ten opzichte van elkaar.
- **Passend bij de context:** De seksuele handelingen moeten passen bij de context, dit wil zeggen dat gezond lichamenlijk of seksueel gedrag is aangepast aan de context.
- **Passend bij de leeftijd:** Men moet rekening houden met bepaalde seksuele handelingen die niet voor elke leeftijd mogelijk zijn, bijvoorbeeld SM bij een zestienjarige.
- **Zelfrespect:** Beide partijen mogen hun zelfrespect niet verliezen tijdens de seksuele handelingen/relatie.

Wie zijn de slachtoffers in de sport?

Onderzoek toont aan dat kwetsbare groepen vaker het slachtoffer zijn van seksueel grensoverschrijdend gedrag* in de sport. Met kwetsbare groepen bedoelen we sporters op internationaal niveau, allochtone, andersvalide sporters en holebi-sporters. Deze sporters worden vaker geconfronteerd met seksueel grensoverschrijdend gedrag* in de sport (Sport Vlaanderen, 2015).

Seksueel grensoverschrijdend gedrag* komt voor bij alle lagen van de bevolking maar we zien dat het iets meer voorkomt bij kwetsbare groepen. Dit komt doordat de daders er de meest kwetsbare sporters uithalen. Vaak analyseren de plegers hun slachtoffers en kijken ze waar de zwakke plekken van het kind zitten. Nadien speelt de dader in op deze zwakke plekken en maakt zo misbruik van zijn slachtoffers (Höing & van Oosten, 2009).

Enkele voorbeelden van deze zwakke punten zijn ingrijpende gebeurtenissen zoals een al dan niet recente scheiding van de ouders, pesterijen op school, kinderen die in kansarmoede leven, slechte band met hun ouders, enzovoort. De pleger stelt zich op als luisterend oor en manipuleert het kind telkens een beetje meer (Sport Vlaanderen, 2015).

Frequentie van het misbruik:

De duur en de frequentie van het misbruik is in elke situatie verschillend. Het kan bij de ene persoon eenmalig zijn en bij iemand anders gebeurt gedurende het meerdere jaren. Onderzoek heeft aangetoond dat langdurig misbruik gemiddeld 3 jaar en 8 maanden duurt. De frequentie van het misbruik ligt tussen enkele keren per dag tot verschillende keren per maand. Ook dit is bij ieder slachtoffer anders (Lamers-Winkelman, 2004).

De dader/pleger:

We maken een onderverdeling van daders in het algemeen maar spitsen ons ook toe op de plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag* in de sportwereld.

Er wordt een onderverdeling gemaakt van daders in het algemeen, maar er wordt ook dieper ingegaan op de plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag* in de sportwereld.

Algemene info over daders:

SGG plegen is geen impulsieve daad het wordt zorgvuldig voorbereid. De daders vertellen vaak dat het misbruik hen overkwam, dat het vanzelf gebeurde of dat het misbruik gegroeid is tussen de jongere en de dader. Maar de werkelijkheid is volledig anders. De daders gebruiken verschillende technieken die ervoor zorgen dat ze niet betrap worden. Deze technieken worden verder in de paper toegelicht (*cf.* groomingproces).

Volgens Heemelaar (Heemelaar, 2008) zijn er vier condities waarom plegers overgaan tot seksueel misbruik:

- 1) Sprake van gedachten/fantasie om te misbruiken: men heeft een seksuele aantrekkingskracht voor kinderen.
- 2) Interne remming wordt overwonnen: Vanbinnen weten ze dat ze fout zijn, maar hun remming wordt opgeheven omdat ze er zoveel nood aan hebben.
- 3) Externe remming wordt overwonnen: Er zijn geen omgevingsfactoren die de dader nog tegenhouden.
- 4) Weerstand van het kind moet overwonnen worden: Dader krijgt het kind zo ver dat er geen weerstand geboden wordt door bijvoorbeeld psychologische manipulatie.

Daders in de sportwereld:

De daders zijn meestal mannen, vaak zijn het trainers, omstaanders of leden van de sportclub. Ze komen in contact met hun slachtoffers en leren ook de ouders, broer(s) en/of zus(sen) kennen. Onderzoek (Sport Vlaanderen, 2015) heeft aangetoond dat de dader van seksueel grensoverschrijdend gedrag* in de sportwereld eerst zorgt dat hij of zij goed met de ouders en omstaanders overeenkomt voordat hij of zij de feiten effectief uitvoert. Zo heeft de pleger het vertrouwen van iedereen en zal zijn/haar gedrag niet zo snel gewantrouwd worden. Verder toonde dat onderzoek aan dat het niet enkel de mannelijke coaches zijn die pleger zijn van seksueel grensoverschrijdend gedrag*, maar dat ook medesporters, het publiek of vrouwelijke begeleiders aangeduid kunnen worden als pleger.

Groomingproces/planningsproces van seksueel grensoverschrijdend gedrag:

Uit onderzoek van professor Conte blijkt dat er een groomingproces of voorbereiding aan de daad vooraf gaat. De daders geven aan dat ze een voorkeur hebben voor stille, passieve, problematische of eenzame kinderen omdat deze toegankelijker zijn. Hij of zij probeert het vertrouwen te winnen en legt zo de fundamenten voor het misbruik (Brilleslijper, 2013).

Nadat de fundamenten gelegd zijn, gaat de dader over naar de uitvoeringsfase. Onder die uitvoeringsfase verstaan we het misbruikscenario of de strategie van het misbruik. Er ontstaat een patroon met als doel het tot stand komen van de seksuele relatie tussen de jongere en de volwassene (Bullens, 1996).

Naast het ontstaan van deze ‘relatie’ zijn ook de tijd, plaats en omstandigheden waar het misbruik zal plaatsvinden van belang. De dader probeert ervoor te zorgen dat de omstaanders niet in de buurt zijn en probeert het slachtoffer te beïnvloeden door zaken uit te spreken zoals ‘mama wordt verdrietig als ze van ons geheim hoort’ (Bullens, 1996).

Er zijn enkele zaken die heel belangrijk zijn in het groomingproces. Hiermee bedoelen we zaken die een belangrijke rol spelen in het plegen van de daad: Hiermee wordt er bedoeld dat die zaken een belangrijke rol spelen in het plegen van de daad. Het groomingproces bestaat uit zes onderdelen. De hieronder volgende bespreking is gebaseerd op het werk van professor Brilleslijper (Brilleslijper, 2013).

- Winnen van vertrouwen van het kind.
- Bevoorrechten van het kind.
- Isoleren van het kind.
- Bewerkstelligen van geheimhouding.
- Kind medeverantwoordelijk maken.
- Stapsgewijs verder verleggen van grenzen.

Vertrouwen winnen van het kind:

Vertrouwen winnen is een sleutelbegrip bij het planningsproces. Uit onderzoek blijkt dat 73% van de plegers aangeeft een vertrouwensband te hebben opgebouwd voor ze effectief overgingen tot het plegen van het misbruik. Voor de dader is vertrouwen niet enkel een opvoedingsdoel, maar hij of zij gebruikt het om het toekomstig misbruik te kunnen uitvoeren. Een kind beseft niet direct dat iemand het slecht met hem of haar voorheeft en is blij dat hij of zij iemand kan vertrouwen. Het kind is niet in staat om te differentiëren in de intenties van een volwassene.

Bevoorrechten van het kind:

Veel daders geven hun slachtoffers een speciale plek in hun leven. Ze laten duidelijk merken dat het kind speciaal is, dat het hun favoriet is. Daders zien dit als een investering die ze moeten doen om dan op lange termijn hun baten eruit te kunnen halen.

Isoleren van het kind:

Na het speciaal maken of bevoorrechten van het kind wordt er gesproken over het isoleren van het kind. Men probeert het kind te vervreemden van zijn of haar persoonlijke omgeving zodat het na de feiten niets doorvertelt aan zijn of haar omgeving. Doordat ze vervreemd zijn, voelen ze zich niet meer thuis of hebben ze het gevoel dat ze geen deel meer uitmaken van hun leeftijdsgenoten waardoor ze elke vorm van persoonlijk contact gaan vermijden.

Geheimhouding:

De daders geven aan dat ze hun slachtoffers nooit tot geheimhouding verplichten en dat ze toestemming geven om erover te praten. Ondanks het feit dat de pleger het communiceren over het misbruik niet verbiedt, weten ze dat het kind dit niet gaat durven. Het kind is bang van anderen en voelt zich geïsoleerd. Eens ze merken dat een kind wil communiceren of dat het kind aangeeft dat hij of zij iets zal vertellen, gaan ze hun macht uitoefenen en wel beginnen dreigen.

Medeverantwoordelijk voelen:

Wanneer de kinderen en jongeren de feiten geheimhouden voelen zij zich vaak medeverantwoordelijk waardoor het geheim nog eens extra wordt bekrachtigd. Uit onderzoek van professor Passey lijkt dat 90% van de slachtoffers rapporteerden dat ze op het punt stonden om het misbruik te onthullen maar dat een dreigende blik of lichaamstaal van de dader hun tegenhield.

Grensoverschrijdingen:

Zowel slachtoffer als dader geven bij de reconstructie van het verhaal aan dat de pleger stapsgewijs het slachtoffer zijn of haar grenzen heeft verlegd. Met deze grenzen bedoelen we de bovenstaande delen van het planningsproces.

Hoe kunnen we omgaan met seksueel grensoverschrijdend gedrag ten opzichte van kinderen?

Het belangrijkste punt is dat er een heldere communicatie over SGG is. Wanneer de jongeren niet beseffen dat er een probleem is, is het moeilijk om een draagvlak te creëren en de jongeren te helpen zich daar tegen te bestendigen. Een tweede punt is dat de kans op SGG kleiner wordt in sportclubs, waar er een open klimaat is over seksualiteit dan wanneer er een taboe rust op dit onderwerp. Ten derde is de sociale controle een belangrijke factor. Hoe meer de ouders betrokken zijn bij de organisatie en hun kind, hoe kleiner de kans dat het kind slachtoffer wordt van seksueel grensoverschrijdend gedrag* in de sport. Als de organisatie zorgt voor een goede communicatie met de ouders, vergroten ze de betrokkenheid en kunnen ze dergelijke problemen vermijden (Vertommen, Schipper- van Veldhoven, Kasia, & Van Den Eede, 2016).

5.2.2 GEVOLGEN VAN SEKSUEEL GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

Gevolgen seksueel misbruik bij kinderen:

Kinderen die slachtoffer zijn van seksueel misbruik melden uiteenlopende gevolgen. Er is geen duidelijk omschreven symptoom maar er zijn enkele dingen die veelvuldig voorkomen namelijk: angst, nachtmerries, gedragsproblemen, depressieve klachten, aandachts- en concentratieproblemen, zelfverwonding en een lage eigenwaarde. Niet iedereen vertoont dezelfde klachten of heeft er evenveel last van als de andere. Een substantieel aantal kinderen vertoont geen klachten.

Naar bovenstaande klachten is er onderzoek gedaan en de percentages verschillen aanzienlijk. 20-50% van de slachtoffers vertonen geen klachten. Bij deze resultaten wordt er rekening gehouden met het feit dat sommige symptomen pas later in het leven verschijnen. Er zijn enkele factoren die verband houden met de gevolgen na seksueel geweld (van Berlo & Mooren, 2009):

- 1) **Omstandigheden die te maken hebben met de ernst en aard van het misbruik:** De duur, frequentie, al dan niet penetratie, fysiek geweld.
- 2) **Relatie met de dader:** Hoe hechter de relatie met de dader, hoe meer de gevolgen toenemen. Dit komt doordat de slachtoffers zich vaak schuldig voelen. Ze denken dat het hun eigen schuld is.
- 3) **Leeftijd:** Bij peuters gaan we meer seksualiserend gedrag zien en bij schoolkinderen komen er opvallend meer gedrags-, concentratie- en leerproblemen voor.
- 4) **De steun en opvang van ouder/verzorger:** Hoe meer steun het slachtoffer krijgt, hoe makkelijker de symptomen verdwijnen.

Er is geen lineair herstelproces, iedereen reageert anders op seksueel misbruik en iedereen gaat er op een andere manier mee om.

Gevolgen op lange termijn:

Klachten en problemen door seksueel misbruik in de jeugd kunnen niet alleen direct optreden maar kunnen zich ook op latere leeftijd uiten. Uit onderzoek blijkt dat seksueel misbruik in de kinderjaren een belangrijke risicofactor is voor problemen op volwassen leeftijd.

Cognitieve problemen:

Mensen ontwikkelen verschillende assumpties over zichzelf, anderen, de wereld en de toekomst in hun kindertijd. Deze assumpties worden bij slachtoffers van seksueel misbruik worden verstoord door deze negatieve ervaring waardoor er negatieve cognities of linken worden gelegd. Door die negatieve ervaring(en) kunnen er verschillende cognitieve problemen optreden zoals hulpeloosheid, lage zelfwaardering, vermijding en negatieve denkbeelden (van Berlo & Mooren, 2009).

Vermijding:

Het zoveel mogelijk ontlopen van situaties die bedreigend zijn. Men ontloopt situaties die doen terugdenken aan een negatieve situatie

Negatief denkbeeld:

Wanneer men denkt aan een bepaald iets (e.g. seks) gaat hij of zij daar negatief tegenover staan omdat men in het verleden daar negatieve ervaringen mee heeft gehad (Brinkman, 2017).

Amnesie en dissociatieve stoornissen

‘Amnesie is beter bekend als het onvermogen om zich belangrijke dingen te herinneren, meestal hebben deze zaken betrekking op een traumatische/ stressveroorzakende gebeurtenis dat men niet kan verklaren door vergeetachtigheid. Het vergeten kan betrekking hebben op de gehele gebeurtenis of enkele delen van de gebeurtenis’ (van Berlo & Mooren, Seksuologie, 2009).

Uit onderzoek blijkt dat 40% van de slachtoffers die seksueel misbruikt zijn de feiten niet vernoemen of vergeten zijn tijdens het onderzoek. (van Berlo & Mooren, 2009).

Een ergere vorm van amnesie is een dissociatieve stoornis. Een dissociatieve stoornis is een stoornis die zich kenmerkt door het uitvallen van het bewustzijn, het geheugen, de identiteit en de dissociatie (Nevid, Rathus & Greene, 2017). Het misbruik wordt dus niet in zijn geheel onthouden maar wordt in stukjes opgeslagen. Sommige delen zou men kunnen vergeten (van Berlo & Mooren, 2009).

Persoonlijkheidsproblematiek:

Bij sommige slachtoffers kunnen de gevolgen van het misbruik een permanent karakter vormen en dus een onderdeel worden van de identiteit. Daaruit kunnen persoonlijkheidsstoornissen voortvloeien Een persoonlijkheidsstoornis die vaak gelinkt kan worden met seksueel misbruik is borderline persoonlijkheidsstoornis* (Nevid, Rathus, & Greene, Persoonlijkheidsstoornissen en impulsbeheersingsstoornissen, 2017).

Onderzoek toonde aan dat 50 tot 93% van de mensen die gediagnosticeerd zijn met een BPS misbruikt werden in hun jeugdijaren (van Berlo & Mooren, 2009).

Lichamelijke problemen:

Door het SGG kan er een negatieve lichaamsbeleving ontstaan. Heel veel slachtoffers hebben niks gevoeld tijdens het SGG doordat ze zich volledig afgesloten hebben van de wereld. Daardoor kan men het gevoel krijgen dat hun lichaam niets meer is dan een object waar er verschillende dingen mee kunnen gebeuren zonder dat hij of zij er toestemming voor moet geven. Het SGG kan zorgen voor een negatieve blik op het lichaam waardoor men zich lelijk voelt, walgt van zichzelf en schaamte of schuldgevoelens ervaart. Doordat er voor een hele lange tijd lichamelijke spanning plaatsvindt, kunnen ook problemen zoals misselijkheid, hoofdpijn -, slaapstoornissen, enzovoort zich uiten. (van Berlo & Mooren, 2009).

Seksuele problemen:

Het vertrouwen van slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag* is geschonden. Ze hebben zich opengesteld voor iemand en dat vertrouwen is gekwetst. De slachtoffers hebben het gevoel dat ze verraden zijn door de dader. Hun vertrouwen in volwassenen is geschaad. Ze voelen zich niet meer veilig. Op latere leeftijd kan dit voor ernstige gevolgen zorgen. Het zou kunnen dat ze niet meer in staat zijn om een intieme relatie aan te gaan.

Daarnaast kan SGG ervoor zorgen dat de seksuele ontwikkeling moeilijk of niet goed verloopt. Een kind dat slachtoffer is van misbruik kan seks op een gegeven moment associëren met geweld of bedrog. Doordat de slachtoffers seks met iets negatief associëren, kan dit leiden tot een geconditioneerde angst. Onder een geconditioneerde angst in deze context verstaan we een angst tegenover seks, relaties en intimiteit die stress, pijn en angst uitlokt (van Berlo & Mooren, 2009).

Gevolgen seksueel misbruik gezin:

Seksueel misbruik is een complex probleem. Het heeft niet enkel een impact op het slachtoffer maar ook op het gezin van het slachtoffer. Het misbruik is schadelijk voor de ontwikkeling van het slachtoffer maar ook voor de andere gezinsleden. Vaak ontwikkelen de problemen zich tot in de volwassenheid. Het gezin heeft een zodanige deuk gekregen dat het misbruik voor lange tijd een rol speelt in het gezin en ze daar voor een lange periode mee bezig zijn. De duur verschilt van situatie tot situatie en kan afhangen van het politieonderzoek, de verwerking van het slachtoffer en het al dan niet aanwezig blijven van de dader in het leven van het gezin.

Op het moment dat het misbruik onthuld wordt, wordt het gezinsevenwicht ernstig verstoord. Onderlinge relaties ervaren intense spanning en het gezin staat onder druk. De eventuele broers en zussen van het slachtoffer mag men zeker niet vergeten. Alle aandacht gaat naar het slachtoffer en de broers en/of zussen worden vaak achteruitgeschoven. Ook zij hebben het moeilijk met de recente gebeurtenissen (Verduijn & Simons, 2017).

5.2.3 BEHANDELING VAN SEKSUEEL GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

Behandeling van de gevolgen van seksueel grensoverschrijdend misbruik:

Psychologische interventies kunnen een grote rol spelen in het voorkomen en reduceren van symptomen die geassocieerd worden met misbruik.

Het is belangrijk dat de therapie zich richt op de emotionele en cognitieve ervaring van het misbruik. Het doel van de therapie is dat een kind zich het misbruik kan herinneren zonder stress te ervaren en te begrijpen dat het niet zijn of haar schuld is maar dat van de dader. Het kind moet het misbruik een plaats geven waardoor hij of zij niet of zo weinig mogelijk beperkt wordt in zijn of haar handelen (Lamers-Winkelman, 2004).

Onderzoek van Cohen, Berliner & Mannarino (Cohen, Berliner, & Mannarino, 2000) toont aan dat cognitieve gedragstherapie* de meest succesvolle behandeling is bij seksueel grensoverschrijdend gedrag* of seksueel misbruik*. Deze vorm van therapie zorgt dat er snel resultaten te merken zijn waardoor het slachtoffer zich snel beter voelt. Het verricht geen wonderen maar het is vrij snel effectief.

Er zijn verschillende meningen over het bespreken van het misbruik met het slachtoffer. Volgens sommige traumatherapeuten moet er gewacht worden tot het kind er klaar voor is, andere traumatherapeuten zijn van mening dat dit zo snel mogelijk moet gebeuren om het slachtoffer zo snel mogelijk en op een correcte manier te begeleiden.

Soms is praten over het misbruik niet mogelijk omdat het slachtoffer dit te hard verdrongen heeft. Het is belangrijk om samen met het slachtoffer te kijken waar hij of zij nood aan heeft en om hem of haar op een correcte manier te ondersteunen. Men moet het tempo volgen van het slachtoffer en ervoor zorgen dat het slachtoffer zich niet geduwd voelt in een bepaalde richting. Er zijn verschillende mogelijkheden die hulpverlening mogelijk maken, ook wanneer het slachtoffer het moeilijk heeft om over de feiten te praten. (Lamers-Winkelman, 2004).

Er zijn verschillende soorten hulpverlening. In deze paper wordt EMDR uitgelegd, omdat deze volgens de slachtoffers het meest efficiënt is (Vertommen, Bespreking seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sportwereld, 2018).

Eye Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR):

Seksueel misbruik is een ingrijpende gebeurtenis en heeft een grote impact op het leven van de slachtoffers. Het slachtoffer kan lange tijd last hebben van herinneringen aan een traumatische gebeurtenis of psychische klachten kunnen zich blijven opdringen. Een mogelijkheid tot het verhelpen van deze psychische klachten is Eye Movement Desensitization and Reprocessing (Wilson, Tinker, & Becker, 1995).

EMDR is een therapie voor mensen die na een schokkende ervaring mentale blijven ervaren. Voorbeelden van deze schokkende ervaringen zijn een ongeval, geweldsincident of seksueel geweld. Deze therapie werkt niet voor iedereen maar kan wel mooie resultaten opleveren (Vertommen, Bespreking seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sportwereld, 2018).

Wanneer het gaat om een trauma na één ingrijpende gebeurtenis zijn de cliënten na enkele sessies in staat om hun dagelijks leven terug op te nemen. Bij mensen die slachtoffer zijn van een langdurig trauma zoals langdurig seksueel misbruik duurt de behandeling langer (Shapiro, 2014).

Hoe gaat het in zijn werk?

Men denkt terug aan een negatieve herinnering, die gelinkt is met het ervaren trauma in combinatie met het maken van verschillende oogbewegingen. De oogbewegingen zorgen ervoor dat het natuurlijk verwerkingsstelsel wordt gestimuleerd. Een traumatische herinnering oproepen is vrij intens waardoor het veel geheugencapaciteit kost. Doordat de cliënt de vinger van de therapeut volgt, vraagt men van hem of haar ook heel veel geheugencapaciteit en dit zorgt voor concurrentie. Door die concurrentie van het werkgeheugen is er weinig plaats voor de herinnering en kan je een andere betekenis aan het trauma of de gebeurtenis geven (Wilson, Tinker, & Becker, 1995).

EMDR kan op eender welk moment na het misbruik worden opgestart: dit kan direct na de feiten maar het kan soms ook opgestart worden jaren na de feiten. Het wordt heel vaak in een latere fase nog opgestart omdat ondanks de intensieve psychotherapie die de slachtoffers volgen, ze bepaalde beelden niet kunnen plaatsen en daar nog blijvende gevolgen van merken.

Het zou kunnen dat een slachtoffer al een lange tijd gestopt is met psychotherapie en toch nog EMDR opstart. Dit is natuurlijk voor elk slachtoffer anders, het is belangrijk dat ieder slachtoffer dit voor zichzelf beslist. Er zijn nog verschillende mogelijke behandelingen voor de dader, maar deze vallen buiten het bestek van deze bachelorproef.

5.2.4 SEKSUEEL GRENDOVERSCHRIJDEND GEDRAG IN DE SPORTWERELD

Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport:

Niet alle sportorganisaties hebben een beleid om de lichamelijke en seksuele integriteit van hun sporters te beschermen. Heel veel organisaties hebben niet de mogelijkheden om een beleid uit te werken. Door tekort aan trainers en/of bestuursleden is dit begrijpelijk. Er wordt heel vaak pas iets ondernomen als er een probleem is omdat ze dan genoodzaakt zijn (Frans & De Bruycker, 2012).

De trainers en andere medewerkers zijn vaak niet op de hoogte van de seksuele ontwikkeling die kinderen doormaken. Dit is nochtans zeer belangrijk omdat ze dan weten wat ze kunnen verwachten van minderjarige sporters en wat niet. Daarnaast is het zeer belangrijk dat ze extra alert zijn bij lichamelijke contacten of seksueel getinte situaties waarbij volwassenen betrokken zijn zodat tijdig ingegrepen kan worden (Frans & De Bruycker, 2012).

Signalen waaraan we seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sportwereld kunnen herkennen:

Het is de taak van coaches en bestuurders om een veilige sportomgeving voor hun sporters te kunnen garanderen. Helaas is dit niet zo gemakkelijk. Heel veel signalen van SGG vallen niet op waardoor men niet tijdig kan ingrijpen. Daarnaast zijn er vaak subtiele signalen die men niet direct zou linken met SGG. Anderzijds zijn er ook signalen die wijzen op SGG, maar die iets helemaal anders betekenen.

Praten:

Praten is het duidelijkste signaal van SGG. Wanneer iemand praat over wat er gebeurd is, op een directe ('de trainer komt aan mijn borsten') of indirecte manier ('de trainer knuffelt me') is dit een duidelijk teken dat er mogelijks SGG zou spelen. Vaak zijn het hele vage opmerkingen omdat de slachtoffers er niet voor durven uitkomen, of niet beseffen dat er iets verkeerd is en gewoon de feiten in twijfel trekken. Eens het slachtoffer de indruk heeft dat hij of zij geloofd wordt, zal hij of zij meer durven vertellen.

Fysieke signalen:

Dit zijn vrijwel de moeilijkste signalen om te herkennen omdat ze ook kunnen worden toegeschreven aan andere problematieken:

- Hoofdpijn
- Buikpijn
- Gespannen spieren
- Slapeloosheid
- ...

Ten gevolge van seksueel misbruik kunnen ook de volgende zaken optreden:

- Zwangerschap
- Pijnlijke geslachtsorganen
- Seksueel overdraagbare aandoeningen
- ...

Slachtoffers kunnen door het misbruik overgaan tot 'overleven' dit houdt in dat ze een verslaving (drugs, sporten, eten, gamen) opbouwen zodat ze bijvoorbeeld niet aan het misbruik hoeven te denken. Deze verslavingen hebben enkele fysieke kenmerken waardoor er daardoor eventueel kan afgeleid worden dat er sprake is van misbruik.

Gedragsverandering:

Een volgend signaal van SGG is een veranderend gedrag, dit houdt in dat het slachtoffer zich ineens anders gaat gedragen dan vroeger. Enkele voorbeelden zijn:

- Minder enthousiast zijn over de sport.
- Zich vastbijten in de sport omdat het slachtoffer dan de indruk krijgt dat het de controle over het lichaam terugkrijgt.
- Introverte of extraverte worden.
- Angst krijgen van lichamelijk contact.
- Alle vormen van contact seksualiseren omdat hij of zij seks koppelt aan het krijgen van aandacht.

Sportprestaties:

Seksueel misbruik kan ervoor zorgen dat de sportprestaties van het slachtoffer ineens heel hard verbeteren of verslechteren.

Emoties:

Seksueel misbruik brengt heel veel emoties met zich mee, vaak weten de slachtoffers niet hoe ze daarmee om moeten gaan omdat ze met niemand over het misbruik kunnen praten en weten ze niet hoe ze het kunnen uiten.

- Nachtmerries
- Woede-uitbarstingen
- Paniekaanvallen
- Minderwaardig voelen
- Ongelukkig/depressief zijn

Signalen in de sportrelatie:

Er zijn niet enkel signalen bij het slachtoffer zelf, er zijn ook signalen in de relatie tussen de dader en het slachtoffer. Het belangrijkste signaal is een ongewone vertrouwensband tussen de dader en het slachtoffer. Het komt ook heel vaak voor dat de pleger een overmatige controle heeft over de sporter en hem of haar afschermt van anderen. Wanneer het slachtoffer bijvoorbeeld een relatie zou aangaan met iemand anders zal de pleger er heel veel aan doen om die te beëindigen. Daarnaast kan de pleger het slachtoffer en omstaanders heel goed manipuleren omdat de dader zo macht over zijn of haar slachtoffer heeft. Tot slot is een belangrijk signaal dat een dader in het privéleven van het slachtoffer binnendringt. Dit kan bijvoorbeeld door bevriend te raken met de ouders of na de trainingsuren afspreken (Sportfederatie, 2015).

Omgaan met SGG in de sportclub?

Er zijn enkele instrumenten die sportclubs kunnen helpen om hun organisatiebeleid omtrent lichamelijke en seksuele integriteit te verbeteren (Frans & De Bruycker, 2012):

- **Een leidraad:** Bestaande uit ideeën over hoe je aan de slag kan gaan om het SGG te vermijden.
- **Vlaggensysteem:** Methode die aan de hand van casussen bespreekt wat ongewenst gedrag is en wat niet.
- **Beleidsmatrix:** Bestaande uit suggesties voor mogelijke aandachtspunten en acties.
- **Competentiechecklist:** Ontwikkeld voor begeleiders, kan gebruikt worden voor zelftesten of om mogelijke plegers op te sporen.
- **Checklist voor omgangsregels:** Een lijst met mogelijke afspraken hoe we in de sportclub met elkaar willen omgaan op vlak van lichamelijke en seksuele integriteit.
- **Gedragscode:** Instrument om verwachtingen naar begeleiders omtrent lichamelijke en seksuele integriteit te formuleren.
- **Risicovergrotenende factoren:** Signalenlijst om SGG te kunnen detecteren en inschatten.
- **Handelingsprotocol:** Voorstel tot handelen bij een vermoeden, onthulling of een vaststelling van SGG.
- **Wegwijzer:** Lijst met adressen en contactgegevens om jonge sporters te kunnen doorverwijzen of ondersteunen. Als begeleider kan je zelf ook bij deze organisaties/personen terecht voor advies.
- **API's:** Aanspreekpunt integriteit.

Risicofactoren binnen de sport:

Volgens Sport Vlaanderen (Vlaanderen, Seksueel grensoverschrijdend gedrag, 2015) zijn er enkele belangrijke kenmerken of risicofactoren die aanleiding kunnen geven tot het ontstaan van seksueel grensoverschrijdend gedrag*.

- 1) **Macht coach of autoriteitsfiguur:** Het machtsverschil tussen de coach of club en de sporter kan heel groot zijn. Soms is het zo groot dat kinderen bang zijn en alles doen wat er gevraagd wordt, de kinderen kunnen bang zijn dat als ze tegenspreken dit kan leiden tot een onevenwichtige relatie.
- 2) **Lichamelijke aangelegenheid:** Sport brengt altijd enkele lichamelijke contacten met zich mee. Er kan worden uitgebeeld, of aangeraakt om de juiste positie te vinden, enzovoort.
- 3) **Jonge topsporters:** Jonge topsporters die uren bezig zijn met sport zijn een heel kwetsbare groep. Zo kan er sprake zijn van prestatiedruk waardoor alles moet wijken en ze alles doen om beter te worden. Op deze manier wordt er vaak misbruik gemaakt van de jonge sporters, vaak zonder dat ze zich er bewust van zijn.
- 4) **Beleid voor indienstneming van vrijwilligers:** In de sportwereld is er veel nood aan vrijwilligers omdat anders de personeelskosten te groot zijn. Voor mogelijke daders is dat een aanlokkelijk voorstel. De club heeft hen nodig dus 'ze kunnen doen wat ze willen'. In sommige clubs wordt er aan nieuwe vrijwilligers en trainers gevraagd naar een uittreksel van hun strafregister zodat er gekeken kan worden naar hun eventuele verleden met seksuele feiten. Vaak kan dit ook averechts werken, men zou dit kunnen zien als een signaal dat men de vrijwilliger niet vertrouwt.
- 5) **Leeftijdsgenoten:** Uit onderzoek blijkt (Auweele, 2006) dat niet alleen coaches of omstaanders maar ook leeftijdsgenoten en medesporters seksueel grensoverschrijdend gedrag* uitvoeren. Dit kan gezien worden als experimenteergedrag tussen jongeren maar dit kan ook zo ver gaan dat het ongewenst zijn is.

(Vlaanderen, Seksueel grensoverschrijdend gedrag, 2015)

5.2.5 ICES

Het Internationaal Centrum Ethiek in de Sport vzw (ICES) is een erkende organisatie die instaat voor beleidsondersteuning en praktijkontwikkeling op gebied van ethisch sporten (ICES, 2015).

Ze hebben vijf kernopdrachten:

- Functioneren als kenniscentrum op vlak van ethisch sporten.
- Informatie, kennis, expertise en beleidsopties van de Vlaamse overheid op gebied van ethisch sporten ontwikkelen en delen met de sportsector.
- Bestaande instrumenten en praktijken opvolgen en evalueren.
- De Vlaamse overheid steunen op vlak van ethisch sporten.
- Maatschappelijk draagvlak voor thema's op gebied van ethisch sporten vergroten.

Het is ontstaan in 2009 onder het management van Prof. Dr. Marc Maes in samenwerking met de Bond voor Lichamelijke opvoeding, Panathlon International en de Vlaamse universiteiten met een opleiding Lichamelijke Opvoeding (ICES, 2015).

Heel veel sportclubs gaven aan dat er bij hen geen SGG voorkomt; ze vinden dat dit enkel bij andere clubs voorkomt en ontkennen het soms gewoon zodat hun reputatie niet ten onder gaat. Doordat de Vlaamse minister van Sport Philippe Muyters eind 2017 enkele verwachtingen ten aanzien van de federaties bekend maakte, werden er zes beleidsmaatregelen vastgelegd. Deze vormen een totaalbeleid voor SGG binnen de sportfederatie (Vlaanderen, Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport aanpakken, 2015).

De 6 beleidsmaatregelen ontworpen door ICES:

- Aanspreekpersoon integriteit
- Preventie, vorming en sensibilisering
- Adviserende functie
- Gedragscodes
- Handelingsprotocol
- Tuchtrechtelijk systeem

1) Aanspreekpersoon integriteit (API) :

De regering verwacht dat elke sportfederatie een aanspreekpunt heeft voor mensen die met een vraag, opmerking of klacht zitten in verband met SGG.

Er wordt van deze API verwacht dat hij of zij luistert naar de vraag en eventueel doorverwijst indien nodig. Hij of zij verleent advies bij mogelijke vervolgstappen zonder zich inhoudelijk te verdiepen in de verhalen van het slachtoffer. De functie van een API wordt vaak samen uitgevoerd met die van de verantwoordelijke van de ethiek in de sport. Deze persoon formuleert adviezen naar het management en het bestuur. De API kan iemand zijn die intern of extern in de federatie wordt tewerkgesteld

2) Preventie, vorming en sensibilisering:

Doordat het onderzoek van VOICE overal in de media verschenen is, zijn de ogen van de sportwereld opengegaan. De overheid heeft het probleem erkend en nu is het belangrijk om de federaties en clubs een duidelijk beeld te geven over dit thema. Dit doet ICES door het geven van preventieactiviteiten, vormingen en sensibilisering. Zo wordt er gewerkt aan een sportwereld waar SGG geen kans maakt

3) Adviserende functie:

Deze maatregel houdt in dat er bijvoorbeeld een ethische commissie binnen een sportfederatie bestaat voor het verstrekken van adviezen bij ethische dilemma's. Dit kan betrekking hebben op de eerder vermeldde API maar ook bij het behandelen van SGG.

4) Gedragscode:

Als vierde maatregel besloot de regering dat de sportfederatie over een document met richtlijnen moet beschikken waarmee ze kunnen aantonen welk gedrag men verwacht en welk gedrag men afkeurt. Dit document moet ondertekend worden als de sportclub een contract afsluit met een trainer, bestuurslid of vrijwilliger om SGG te voorkomen.

In deze gedragscode staat de lichamelijke, psychische, sociale en seksuele integriteit van elk lid in de organisatie centraal. Wanneer men een overtreding begaat in verband met deze gedragscode kan dit gesanctioneerd worden door bijvoorbeeld gebruik te maken een tuchtrechtelijk systeem (*cf.* Een tuchtrechtelijk systeem)

5) Handelingsprotocol:

Naast een gedragscode kan een sportfederatie gebruik maken van een handelingsprotocol. Dit is een stappenplan dat gevolgd wordt door de federatie bij een vermoeden, onthulling of vaststelling van SGG

Elke fase in het protocol omschrijft een aantal handelingen om zo efficiënt mogelijk te kunnen handelen bij grensoverschrijdend gedrag.

6) Een tuchtrechtelijk systeem:

Dit zorgt voor een duidelijke en transparante procedure om beschermend of sanctionerend op te treden bij incidenten van grensoverschrijdend gedrag. Het systeem bevat een tuchtreglement omtrent gedrag dat strafbaar is.

Een voorbeeld van dit systeem staat hieronder beschreven:

S. is slachtoffer van SGG in de basketbal. Haar trainer is vrijgesproken na een langdurig politieonderzoek en mag daardoor nog steeds met kinderen/jongeren werken. S. kan via dit systeem proberen zorgen dat de trainer niet meer in contact komt met jongeren zonder dat er iets op zijn strafblad staat (Vertommen, Bespreking seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sportwereld, 2018).

Dit tuchtrechtelijk systeem heeft zijn voor en nadelen. Als iemand echt schuldig is, kan het slachtoffer er baat bij hebben dat er via dit systeem voor gezorgd kan worden dat er geen andere slachtoffers vallen. Anderzijds, kan iemand ook benadeeld worden. Ondanks dat hij of zij is vrijgesproken en niks gedaan heeft kan hij of zij toch gesanctioneerd worden door dit systeem. Een voorbeeld daarvan is dat de sportfederatie de pleger verbiedt om nog verder training te geven aan jonge kinderen (Vlaanderen, Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport aanpakken, 2015).

5.2.6 ONDERZOEK VOICE

Momenteel loopt er een grootschalig onderzoek naar SGG in de sport genaamd VOICE. Dit is een onderzoek dat geleid wordt door Tine Vertommen. Ze gaat gesprekken aan met jongeren en volwassenen die het slachtoffer zijn van seksueel grensoverschrijdend gedrag*. Ze laat de slachtoffers hun verhaal vertellen en neemt deze informatie mee in het onderzoek. Daarnaast gaan ze op gesprek bij enkele belangrijke bijeenkomsten om daar hun verhaal te vertellen om zo seksueel grensoverschrijdend gedrag* in de sport tegen te gaan en het taboe te doorbreken. Een voorbeeld van VOICE is dat Tine Vertommen samen met twee slachtoffers te gast was in het televisieprogramma 'Van Gils & Gasten'. Dit met als doel om het taboe te doorbreken en mensen te doen nadenken over seksueel grensoverschrijdend gedrag* in de sportwereld (Vertommen, Bespreking seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sportwereld, 2018).

De verhalen die de slachtoffers brengen bij Tine Vertommen worden op een kwalitatieve manier verwerkt en zo meegenomen in het onderzoek. Men maakt gebruik van deze informatie door de verzamelde kennis uit te wisselen en zo educatief materiaal te ontwikkelen. (VOICE, 2015).

Het is een internationaal onderzoek dat loopt in Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Spanje, Denemarken en Italië. Er worden geregeld vergaderingen gepland om de resultaten verder te bespreken.

VOICE heeft een grote rol gespeeld bij het bekend maken van SGG in de sportwereld. Doordat het zo uitvoerig in de media is verschenen, beseffen de mensen hoe groot het probleem het is. VOICE heeft samengewerkt met ICES om verschillende maatregelen te treffen en didactische ondersteuning te ontwikkelen (VOICE, 2015).

5.3 ONDERZOEKSVRAGEN

Hoofdonderzoeksvraag:

De hoofdonderzoeksvraag van dit onderzoek is als volgt: ‘Welke acties kan een sportclub ondernemen om seksueel grensoverschrijdend gedrag* tijdig te herkennen en er adequater mee te kunnen omgaan?’

Deelonderzoeksvragen:

Naast de hoofdonderzoeksvraag heeft deze paper vier deelonderzoeksvragen:

- 1) Wat bedoelt men met adequaat mee omgaan?
- 2) Welke noden en behoeften heeft een sportclub om seksueel grensoverschrijdend gedrag* tijdig te herkennen en er mee te kunnen omgaan?

Verduidelijking:

Het antwoord op deze vragen is gebaseerd op een onderzoek waarbij gebruik gemaakt werd van een vragenlijst en verschillende diepte-interviews. Naar aanleiding van deze onderzoeksvragen is er een vorming ontwikkeld die de omstaanders in de sportclub kan leren omgaan met en tijdig herkennen of signaleren van seksueel grensoverschrijdend gedrag* in hun sportclub.

6 ONDERZOEKSMETHODE

In het onderdeel onderzoeksmethode zal er telkens een onderscheid gemaakt worden tussen de vragenlijst en het diepte-interview. Elk onderdeel start met een korte inleiding, om daarna de inhoud toe te passen op de vragenlijst en vervolgens op het diepte-interview.

6.1 DEELNEMERS

Het is voordelig voor deze studie dat de onderzoekseenheden* in aanraking zijn gekomen met SGG, maar dit is geen vereiste.

1. Onderzoeksmethode vragenlijst

Deze personen werden gerekruteerd op verschillende manieren. De ontworpen vragenlijst werd gedeeld via verschillende sociale media. In deze ‘post’ werd gevraagd om de vragenlijst in te vullen. Deze oproep werd gezien de gevoeligheid van het onderwerp voorzien van beknopte informatie (*cf.* Bijlage 1). Daarnaast werd de oproep geplaatst in de nieuwsbrief van ICES. In deze nieuwsbrief was er meer ruimte om het onderzoek te kaderen (*cf.* Bijlage 2). ICES deelde de vragenlijst op hun eigen sociale media, namelijk Twitter en Facebook (*cf.* Bijlage 3).

De vragenlijst werd online geplaatst eind november 2018 en kon worden ingevuld tot en met 25 januari 2019. Aan de start van het onderzoek werd er rekening gehouden met ongeveer 50 reacties op de vragenlijst.

Voor het invullen van de vragenlijst waren er geen voorwaarden. De vragenlijst werd verspreid op het internet en op sociale media waardoor er geen controle was over wie de deelnemers waren. Het voordeel van een digitale vragenlijst is dat deze snel verspreid kan worden. Het nadeel ervan is dat men eventuele deelnemers zonder een internetverbinding en/of -account op de verschillende kanalen van sociale media niet kon bereiken.

Qua steekproefgrootte was er voor de deelnemers van de vragenlijst geen limiet, dit is een kwantitatief onderzoek en dus relatief eenvoudig om te verwerken.

Doordat de vragenlijst op mijn eigen sociale media en op de sociale media van ICES werd geplaatst, werden er 132 reacties verzameld, wat alle verwachtingen overtrof.

De vragenlijst werd anoniem afgenomen waardoor er enkel geweten is welk geslacht de deelnemers hadden en in welke leeftijdscategorie ze zich bevonden.

	Leeftijd			
Geslacht	< 20 jaar	20-30 jaar	31-50 jaar	>50 jaar
Vrouw	5	15	7	1
Man	2	2	3	0

Tabel 1. Overzicht leeftijd en geslacht van de respondenten die in contact kwamen met SGG.

	Leeftijd			
Geslacht	< 20 jaar	20-30 jaar	31-50 jaar	>50 jaar
Vrouw	23	37	8	2
Man	6	11	6	3

Tabel 2. Overzicht leeftijd en geslacht van de respondenten die niet in contact kwamen met SGG.

2. Onderzoeksmethode diepte-interview:

Oorspronkelijk was het de bedoeling om het diepte-interview enkel te voeren met de mensen die in aanraking zijn gekomen met SGG in de sport. De respondenten van de vragenlijst kregen op het einde de vraag of ze wensten mee te werken aan een diepte-interview. Doordat de meerderheid van de respondenten niet in aanraking is gekomen met SGG, is er besloten om ook met hen een diepte-interview te doen. Natuurlijk lag de prioriteit nog steeds bij de mensen die in aanraking zijn gekomen met SGG in de sport.

Het was zeer belangrijk dat er enkele gesprekken werden gevoerd met mensen die in aanraking kwamen met SGG in de sport omdat zij precies kunnen aangeven wat ze op het moment van het misbruik misten om tijdig te kunnen ingrijpen. Met behulp van deze onderzoekseenheden kan het beroepsproduct, namelijk een vorming, verder worden uitgewerkt.

Qua steekproefgrootte voor het diepte-interview werd er gerekend op zes tot acht deelnemers. Uiteindelijk zijn er vijf gesprekken gevoerd waarvan twee met mensen die niet in contact kwamen met SGG en drie die wel in contact gekomen zijn met SGG. Deze drie personen waren alle drie een omstaander tijdens de feiten. Oorspronkelijk waren er zeventien mensen die aangaven dat ze wensten mee te werken, waarvan vijf mensen die in aanraking zijn gekomen met SGG in de sport en twaalf mensen die niet in aanraking kwamen. Er is contact opgenomen met deze mensen, maar er kwam heel weinig respons op. Van de mensen die aangaven in de vragenlijst dat ze wilden meewerken aan het diepte-interview, kreeg men respons van drie deelnemers. Met deze mensen is er een gesprek gevoerd. Doordat er niet voldoende deelnemers waren, werd er een oproep gedaan op Twitter met de vraag of er nog mensen wilden meewerken. Op deze oproep kwam er respons van negen mensen en konden er twee mensen effectief gerekruteerd worden voor het diepte-interview.

Een voorwaarde voor het diepte-interview was dat de deelnemers niet uit dezelfde sportclub mochten komen omdat het onderzoek zich dan te hard zou focussen op één club. Er werd wel op voorhand rekening gehouden dat er wel enkele deelnemers uit dezelfde club konden zijn, maar dit is in de praktijk nooit een probleem geweest.

In onderstaande tabel vindt men een overzicht van enkele demografische kenmerken* van de deelnemers voor het diepte-interview.

Code respondent	DI1	DI2	DI3	DI4	DI5
Geslacht	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Vrouw
Leeftijd	49	49	46	21	17
In aanraking gekomen met SGG?	Neen	Ja	Neen	Ja	Ja
Actief in de sport?	Ja	Ja	Neen	Ja	Ja
Verleden in de sport	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Woonplaats	West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Zwitserland	Limburg	Oost-Vlaanderen

Tabel 3. Overzicht karakteristieken en demografische kenmerken* deelnemers diepte-interview.

6.2 MEETINSTRUMENTEN/ APPARATUUR

Er werd gebruik gemaakt van twee verschillende meetinstrumenten tijdens dit onderzoek, namelijk een vragenlijst en een diepte-interview.

1. Onderzoeksmethode vragenlijst:

Het eerste meetinstrument is een vragenlijst dat bestaat uit verschillende meerkeuzevragen en een aantal open vragen. Deze vragenlijst werd in overleg met ICES en de promotor, mevrouw Sigrid Bosteels, opgesteld en is gebaseerd op de bestaande literatuur omtrent het onderwerp. Het doel van de vragenlijst was het bevragen van mensen die zowel niet als wel in aanraking waren gekomen met seksueel grensoverschrijdend gedrag* in de sport. Er werd bevraagd naar hoe men denkt het SGG in de sport te herkennen, wat men zou doen als men het ziet gebeuren, enzovoort. Op basis van de antwoorden werden de vragen voor het diepte-interview opgesteld zodat deze uitgediept konden worden in een persoonlijk gesprek. Er werd ook bevraagd wat men in een vorming rond SGG in de sport zou willen leren, om deze te kunnen ontwikkelen volgens de noden en behoeften van de sporters en de maatschappij.

Omdat er voldoende informatie moest verkregen worden omtrent de signalen, het herkennen en omgaan met SGG in de sport, werd er gebruik gemaakt van tien tot veertien open vragen gecombineerd met enkele meerkeuzevragen. Wanneer er in een vragenlijst gebruik gemaakt wordt van open vragen is er een groter risico op non-respons. Dit werd verholpen door alle vragen verplicht te maken. Men kon niet naar de volgende vraag voordat er een antwoord werd gegeven op de voorgaande vraag. Natuurlijk was er nog steeds een kans op non-respons omdat er respondenten kunnen zijn die de vraag invullen met bijvoorbeeld één letter, maar dit gebeurde maar één tot twee keer. In de informatie omtrent de vragenlijst stond er vermeld dat het maximum tien minuten zou duren zodat deelnemers op voorhand wisten waar ze aan begonnen. Daarnaast werd er ook informatie gegeven over het onderzoek en werden er enkele begrippen uitgelegd om de vragenlijst vlot te kunnen invullen (*cf.* Bijlage 4).

De vragenlijst bevroeg verschillende elementen. Er werd gevraagd of de deelnemer ervaring had met SGG, indien ja ging de vragenlijst over naar een aantal concrete vragen over de ervaring en over preventie (*cf.* Bijlage 5). Indien nee ging de vragenlijst over naar enkele vragen omtrent de preventie van SGG in de toekomst (*cf.* Bijlage 6).

Daarnaast werd er gevraagd naar de noden en behoeften van de deelnemer en zijn of haar sportclub omtrent de omgang en het herkennen van SGG. Op basis van de antwoorden van de respondenten werd het beroepsproduct ontwikkeld. Bij de meerkeuzevragen werden er een aantal opties gegeven, maar konden de deelnemers ook kunnen kiezen voor de optie 'andere' zodat er correcte informatie gegeven werd. Dit was niet van toepassing op alle meerkeuzevragen (*cf.* Bijlage 5 vraag 7).

Op het einde van de vragenlijst werd er gevraagd of de deelnemer wenste mee te werken aan het diepte-interview. Indien de respondenten dit wensten, konden ze hun gegevens invullen om mee te werken aan het diepte-interview maar verder was de vragenlijst volledig anoniem. Er werd duidelijk vermeld dat de gegevens enkel worden gebruikt voor het onderzoek.

De vragenlijst werd digitaal afgenomen aan de hand van Google Forms. Dit is een programma om online vragenlijsten of online enquêtes op te stellen. Er is gekozen voor dit programma omdat men kan werken met verschillende soorten vragen, springen van de ene naar de andere vraag en je krijgt de verkregen resultaten onmiddellijk in een Microsoft Excel sjabloon waardoor men vlot kan analyseren en verwerken. Het nadeel van een online vragenlijst is natuurlijk de non-respons en dat men de deelnemers niet kan bevragen wat hun reden is om niet te antwoorden.

Om respondenten te verzamelen werd de vragenlijst gedeeld op verschillende soorten sociale media en werd de link aan de hand van een artikel geplaatst in de nieuwsbrief van ICES.

De vragenlijst is nog niet eerder getoetst geweest dus, ondanks dat hij is opgesteld in samenwerking met ICES, (*cf.* Bijlage 13) en Howest is er geen zekerheid of deze betrouwbaar en valide is. Dit werd in de mate van het mogelijke getest door de vragenlijst op voorhand te laten invullen door iemand die in contact gekomen is met SGG en iemand dat niet in contact gekomen is met SGG. Er werd gevraagd aan deze personen of ze de vragen in de juiste volgorde kregen. Daarnaast werd er ook nog gevraagd of ze het gevoel hadden dat alle aspecten over SGG aan bod kwamen. Eens dat dit bevestigd werd, kon de vragenlijst verspreid worden (*cf.* Bijlagen 5 en 6).

2. Onderzoeksmethode diepte-interview:

Het diepte-interview is een interview waarbij de deelnemers een aantal open vragen beantwoorden en op basis van die antwoorden kan men een diepgaand gesprek voeren. Er werd gebruik gemaakt van een semigestructureerd interview*. Op deze manier konden de deelnemers ingaan op de onderwerpen die hij of zij wensten te bespreken maar was er toch sprake van standaardisering tussen alle deelnemers. Het interview werd afgenomen op een datum en locatie naar keuze en op het einde van het gesprek kregen de deelnemers een attentie. Twee interviews vonden plaats via Skype omdat de personen in kwestie in het buitenland verbleven maar toch wensten mee te werken aan het onderzoek.

Ter voorbereiding van het interview werd er een leidraad* uitgeschreven: deze werd doorgestuurd naar ICES. Zij zijn dagelijks bezig met SGG in de sport en kunnen het onderzoek ondersteunen met hun kennis. Er werd een topiclijst* gebruikt zodat de structuur in het gesprek behouden werd. Elk topic werd behandeld bij elke deelnemer zodat het interview gestandaardiseerd was maar met voldoende ruimte voor de inbreng van de respondent (*cf.* Bijlage 11).

De vragenlijst en het diepte-interview werden op elkaar afgestemd. Zo werd er bij de voorbereiding gekeken naar de antwoorden op de vragenlijst van de deelnemer en werden daar de nodige vragen over gesteld. Verder bevroegen ze zaken die voor de deelnemer belangrijk waren en wat de noden en behoeften waren om SGG tijdig te herkennen en er mee te kunnen omgaan.

Doordat het een diepte-interview was, kon er voldoende doorgevraagd worden waardoor men over voldoende en concrete informatie beschikte. Er werd tijdens het interview indien mogelijk ingegaan op de ervaringen met SGG als omstaander zodat er een concreet beeld van de situatie geschetst kon worden.

Het diepte-interview werd opgenomen zodat er nadien een grondige analyse kon gebeuren en er zeker geen informatie verloren ging.

6.3 PROCEDURE

Op de bijgevoegde USB-stick kan alle verzamelde data teruggevonden worden (*cf.* Bijlage 15).

1. Onderzoeksmethode vragenlijst:

De deelname aan dit onderzoek was volledig vrijwillig en vrijblijvend. De deelnemers konden op elk moment stoppen met het onderzoek. Er werd een korte informatie gegeven over het onderzoek en er werden er contactgegevens vermeld indien er vragen zouden zijn voor de onderzoeker. Voordat de vragenlijst werd ingevuld, was er een korte intro (*cf.* Bijlage 1) die een verdere toelichting gaf over het onderzoek en met de vraag of de deelnemers akkoord waren dat de resultaten gebruikt werden in het kader van deze bachelorproef.

2. Onderzoeksmethode diepte-interview

Nadat de vragenlijst werd ingevuld, werden de deelnemers die wilden meewerken aan het diepte-interview gecontacteerd via mail (*cf.* Bijlage 10). Er werd een datum en locatie gekozen voor het interview en er werd kennis gemaakt met de deelnemers. Voordat het interview startte, werd er uitgebreid uitgelegd wat het doel van het onderzoek was, kreeg de deelnemers een informatiebrief (*cf.* Bijlage 7) en werd er een informed consent* (*cf.* Bijlage 8 en 9) getekend. In dit informed consent* werd er gevraagd of het interview opgenomen mocht worden zodat er later met de verkregen informatie gewerkt kon worden. Tot slot werden de deelnemers op de hoogte gebracht dat de opnames vernietigd zouden worden wanneer het onderzoek afgelopen was. Eens deze informatieve zaken afgerond waren, kon er gestart worden met het gesprek.

Overzicht verloop diepte-interview:

- 1) Kennismaking en ondertekenen informed consent*.
- 2) Opnameapparatuur starten en beginnen met het interview.
- 3) Toelichten doel onderzoek en vermelden dat er altijd vragen gesteld mogen worden.
- 4) Basisvragen en literatuur toetsen.
- 5) Inge vulde vragenlijst bevragen.
- 6) Bevragen kwalitatieve analyse vragenlijst.
- 7) Bevragen inhoud en praktische kant vorming.
- 8) Afsluiten:
 - a. Nagaan of ze op de hoogte gehouden willen worden.
 - b. Attentie afgeven.
 - c. Bedanken voor hun tijd en medewerking.

Na het voeren van de diepte-interviews werden deze uitgeschreven in de vorm van transcripten. Dit gebeurde aan de hand van de opname. Wanneer deze volledig uitgeschreven waren, werden ze doorgestuurd naar de deelnemers via mail om na te gaan of ze nog aanpassingen wensten te doen of bepaalde zaken wensten te schrappen. Dit heet *member checking**.

Na het verwerken en analyseren van de data werden de deelnemers op de hoogte gebracht en werden de resultaten via mail opgestuurd naar zodat ze konden nakijken of ze akkoord waren met de informatie die gebruikt werd in deze bachelorproef.

6.4 ANALYSE VAN DE RESULTATEN

1. Analyse van de vragenlijst:

De vragenlijst werd op twee manieren verwerkt. De open vragen werden verwerkt via een kwalitatieve analyse die gebaseerd werd op de Grounded Theory*. Volgens deze theorie is het einddoel van het onderzoek om saturatie* te verkrijgen. Dit wil zeggen dat er geen nieuwe informatie meer verkregen kan worden (Mortelmans, Praktijkgericht kwalitatief onderzoek, 2017).

De kwalitatieve analyse van de vragenlijst verliep volgens onderstaande stappen.

- **Open coderen:** De gegevens werden opgedeeld in kleine onderdelen. Aan de tekstfragmenten werden bepaalde labels toegekend. Indien nodig konden er verschillende labels aan een tekstfragment gekoppeld worden.
- **Axiaal coderen:** De codes werden aan elkaar gerelateerd rond centrale concepten. De labels van het open coderen werden samengebracht om tot een aantal categorieën/thema's te komen.
- **Selectief coderen:** Alle concepten verkregen door het axiaal coderen* worden geïntegreerd tot kernlabels of een theorie. (Mortelmans, Data verzamelen door te interviewen, 2017)

Voordat er conclusies getrokken werden, werd er gekeken of er nog zaken aangepast moesten worden om zo met een ruimere blik naar de resultaten te kunnen kijken. Dit heet *peer debriefing** en gebeurde bij een externe audit*, namelijk mevrouw Sigrid Bosteels. Na enige feedback konden de definitieve conclusies getrokken worden. De resultaten worden besproken in het onderdeel reflectie op de resultaten.

Het tweede deel van de verwerking van de vragenlijst is de kwantitatieve analyse. Naast open vragen waren er dertien gesloten vragen. Deze gesloten vragen bevroegen voornamelijk demografische gegevens. Daarnaast bevroeg het ook enkele zaken die betrekking hadden op het al dan niet in aanraking komen met seksueel grensoverschrijdend gedrag* in de sportwereld.

Van deze resultaten werd er een codeboek (*cf.* Bijlage 12) gemaakt en deze werden verwerkt in Microsoft Excel.

2. Analyse het diepte-interview:

De diepte-interviews werden verwerkt op dezelfde manier als de vragenlijst (cf. pagina 49). Na elk interview werden er een methodologisch verslag gemaakt. Dit houdt in dat de interviewer de eerste indrukken noteert. Er werd ook genoteerd hoe de omgeving eruit zag en of er al dan niet storende factoren aanwezig waren. Daarnaast werden er enkele kernvragen ingevuld:

- Welke thema's werden behandeld?
- Overzicht van reacties op de hoofdvragen
- Zijn er nieuwe hypothesen of elementen die de deelnemer heeft aangehaald?
- Moet er op een later moment nog een gesprek plaatsvinden?
- Welke elementen werkten er minder goed? Hoe kan ik een volgend interview anders aanpakken?
-

Het methodologisch verslag werd enkele uren na het interview opgemaakt zodat de essentie behouden bleef en er niet teveel details genoteerd werden waardoor men zou kunnen verdrinken in de verkregen data.

Doordat het methodologisch verslag na elk gesprek werd opgesteld, kon er gekeken worden of er eventuele veranderingen nodig waren voor een volgend interview. Daardoor werd er gewerkt met een iteratief proces*. Vooral na het eerste interview werden er nog enkele dingen aangepast in de leidraad omdat er gemerkt werd dat sommige dingen niet bevraagd werden, of er werd dieper ingegaan op bepaalde onderwerpen die niet voorzien werden in de leidraad (Mortelmans, Algemene voorbereiding voor het veldwerk, 2017).

Het interview werd nadien uitgeschreven in een transcript. Er werd geprobeerd om het zo letterlijk mogelijk te noteren zodat de correcte informatie werd verkregen. Als er sprake was van dialect werd dit ook genoteerd indien het verstaanbaar was. Het is ook belangrijk dat in het transcript niet-verbale elementen genoteerd werden zoals een stilte zodat ook dit correct werd meegenomen in de verwerking (Mortelmans, Data verzamelen door te interviewen, 2017). Eens de transcripten waren uitgeschreven, werden ze verwerkt aan de hand van de drie fasen van de Grounded Theory*.

7 RESULTATEN

In deze sectie worden de resultaten van beide onderzoeken uitgebreid beschreven. Eerst zal de vragenlijst besproken worden en daaropvolgend het diepte-interview.

1. Reflectie over de vragenlijst:

Het doel van de vragenlijst was om een inzicht te krijgen in het beeld dat de omstaanders hebben van SGG in de sport bijvoorbeeld of ze er al eens mee in contact gekomen zijn, hoe ze het zouden herkennen en of ze eventueel geïnteresseerd zouden zijn in het volgen van een vorming. Indien ze daarvoor interesse hadden, werd er gevraagd welke thema's er volgens hen aan bod mogen komen. Er werd ook gevraagd aan de respondenten die aangaven dat ze geen vorming willen volgen, waarom ze dit niet willen doen. Dit om de bruikbaarheid van het vooropgestelde beroepsproduct te kunnen aftoetsen.

De vragenlijst begon met een aantal demografische kenmerken* namelijk leeftijd en geslacht. Daarna werd er overgaan naar de vraag of de respondenten al eens in contact gekomen waren met SGG in de sport en of ze al dan niet slachtoffer waren. Deze vragen waren noodzakelijk om het vervolg van de vragenlijst tot een goed einde te brengen. Dit waren gesloten vragen en die konden dus op een kwantitatieve manier verwerkt worden. Tabel 4 en 5 geven een overzicht van de verkregen demografische gegevens.

	Leeftijd			
Geslacht	<20 jaar	20-30 jaar	31-50 jaar	>50 jaar
Vrouw	5	15	7	1
Man	2	2	3	0

Tabel 4. Overzicht van de respondenten die in contact kwamen met SGG in de sport volgens leeftijd en geslacht.

Uit deze tabel kunnen we afleiden dat er 35 mensen zijn die in contact kwamen met SGG, waarvan de meerderheid vrouwen tussen de 20 – 30 jaar. Dit kan wijzen op het feit dat SGG meer voorkomt bij meisjes, natuurlijk gebeurt het ook bij jongens maar dit in mindere mate. Een mogelijke verklaring voor de overduidelijke aanwezigheid bij vrouwen van 20 – 30 jaar zou kunnen zijn omdat de vragenlijst op mijn sociale media verspreid werd waardoor we voornamelijk deze groep hebben aangesproken.

	Leeftijd			
Geslacht	<20 jaar	20-30 jaar	31-50 jaar	>50 jaar
Vrouw	23	37	8	2
Man	6	11	6	3

Tabel 5. Overzicht van de respondenten die niet in contact kwamen met SGG in de sport.

Uit tabel 5 kan er afgeleid worden dat er 97 mensen de vragenlijst hebben beantwoord die niet in contact gekomen zijn met SGG in de sport.

De resultaten uit de vragenlijst werden vervolgens op twee verschillende manieren verwerkt: via een kwalitatieve analyse van de open vragen en een kwantitatieve analyse van de gesloten vragen.

2. Kwalitatieve analyse vragenlijst:

In de fase van het open coderen werden de belangrijkste fragmenten opgelijst zodat ze daarna axiaal gecodeerd konden worden. Tabel 6 is een fractie van de gegevens die aantonen hoe de gegevens genoteerd werden. De hele fase van het open coderen kan u vinden op de bijbehorende USB-stick (cf. Bijlage 15).

Melden
Melden
Test
Melden bij trainers, bestuur
Benoemen
Signaleren aan het bestuur
Vertrouwenspersoon confronteren
Degene die het begaan heeft aanspreken
Degene die het ondergaan heeft zijn verhaal laten vertellen tegen een vertrouwenspersoon
Melden aan het bestuur
Bekend maken
Melden aan de verantwoordelijke
Gesprek aangaan bestuursorgaan organisatie
In sportclubs is er vaak sprake van plaaggedrag, maar als het echt om <u>sgg</u> gaat zou ik persoon in nood aanspreken om samen een oplossing te zoeken
Afhankelijk van sociale bereikbaarheid <u>vd grensoverschreider</u> zal ik deze aanspreken
Politie inschakelen
Melden bij hogerop
Niet tolereren

Tabel 6. Open coderen van de vraag: ‘Wat zou u doen moest u SGG vaststellen en/of meemaken in uw sportclub?’

Na de eerste fase werd er overgegaan naar het ordenen in categorieën. Dit is een belangrijke stap om structuur in de verkregen data te krijgen. Voor het ordenen wordt er gebruik gemaakt van het samenvoegen van verschillende synoniemen. Er waren verschillende mensen die dezelfde antwoorden gaven maar het op een andere manier noteerden. Om de verwerking makkelijker te maken werden deze synoniemen samen geplaatst en aangeduid met streepjes (cf. Tabel 7). Deze streepjes geven aan hoeveel keer een synoniem voorkwam in de data.

Melden:IIIIIIIIII - Bestuur en trainers IIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIII - Benoemen IIII - Bekend maken II - Ik weet niet of ik het zou durven zeggen II - Niet makkelijk om te melden II	D confronteren IIIIII	S aanspreken IIIIII	Gesprek met bestuur I	Niet tolereren I
Politie inschakelen IIIII - Als bestuur niks doet, politie inschakelen II - Wanneer het SGG te ver gaat, politie inschakelen I	D aanspreken IIIIII	Dader en slachtoffer scheidem I	Praten met betrokkenen II	Zolang het niet te vaak voorkomt is het niets I
Ingrijpen: II - Iemand aanspreken dat mij kan helpen I - Als het meerdere keren gebeurt, iets ondernemen II	D Sanctioneren I	S overtuigen aangifte te doen I	Overleggen medesporters II	Panikerem I
	Dader en slachtoffer scheidem I	Samem met S zoeken naar oplossing II	Praten met omgeving I	Uit club gaan I
	Bewijs verzamelent I		Getuigen zoeken I	Geen idee I
			Iemand aanspreken dat mij kan helpen I	Hangt af van de situatie af I

Tabel 7. Ordenen in categorieën van de vraag: ‘Wat zou u doen moest u SGG vaststellen en/of meemaken in uw sportclub?’

Nadat de categorieën werden geordend en geturfd, kon er worden overgegaan naar het interpreteren van de data, namelijk het axiaal coderen*. Deze labels staan bovenaan Tabel 8 zodat de benodigde gegevens voor het onderzoek vlot gevonden konden worden en voor structuur zorgen in de data.

Betrekking op personen		
Dader confronteren	Slachtoffer confronteren	Derden betrekken
D confronteren IIIIIII	S aanspreken IIIII	Gesprek met bestuur I
D aanspreken IIIII	Melden ouders S IIIIIIII	Praten met betrokkenen II
D Sanctieneren I	S aanspreken I	Overleggen medesporters II
	Samen met S zoeken naar oplossing II	Praten met omgeving I
	S overtuigen aangifte te doen I	Dader en slachtoffer scheiden I

Anders:	
Melden:	Anders
Melden IIIIIIIII	Niet tolereren I
Melden bij trainers/ bestuur IIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIII	Zolang het niet te vaak voorkomt is het niets I
Benoemen IIIII	Panikeren I
Bekend maken II	Uit club gaan I
Politie inschakelen IIIII	Geen idee I
Als bestuur niks doet, politie inschakelen II	Hangt af van de situatie af I
Wanneer het SGG te ver gaat, politie inschakelen I	Ik weet niet of ik het zou durven zeggen II
Ingrijpen II	Boos zijn I
Iemand aanspreken dat mij kan helpen I	Enkel ouders S weten dit
Als het meerdere keren gebeurt, iets ondernemen II	Slaan I
	Niet makkelijk om te melden II
	Getuigen zoeken I
	Bewijs verzamelen I
	Praten I
	Er tegen verzetten I

Tabel 9. Selectief coderen* van de vraag ‘ Wat zou u doen moest u SGG meemaken en/of vaststellen in uw sportclub?’ De blauwe woorden zijn de kernlabels.

Uit deze gegevens kan er geconcludeerd worden dat niet iedereen direct iets zou ondernemen. Dit is schrijnend omdat er zo ergere dingen kunnen gebeuren. Anderzijds is het wel begrijpelijk dat niet iedereen het zou melden omdat het heel moeilijk om te concluderen wanneer er bepaalde zaken overschrijdend zijn en wanneer niet. Deze moeilijkheden zullen geïntegreerd worden in het beroepsproduct.

De vijftien open vragen werden allemaal op dezelfde manier verwerkt. Al de verkregen en verwerkte data kan teruggevonden worden op de USB-stick.

De meerderheid van de respondenten gaf aan dat ze niet wisten hoe ze SGG zouden kunnen herkennen. Daaruit kan er geconcludeerd worden dat het belangrijk is dat men aan omstaanders ‘leert’ wat de signalen zijn van SGG om het zo in de toekomst te kunnen vermijden.

De eerste deelonderzoeksvraag die beantwoord werd door de vragenlijst is de volgende: ‘Welke noden en behoeften heeft een sportclub om SGG tijdig te herkennen en te signaleren?’ Dit werd bevraagd aan de respondenten aan de hand van een vorming. Er werd nagegaan wat de respondenten graag zouden zien in een vorming. De meest voorkomende antwoorden op deze vraag waren:

- Hoe men moet omgaan met SGG.
- Wat de meest voorkomende signalen zijn.
- Hoe kan men best reageren op SGG?
- Hoe moet men de dader en het slachtoffer aanspreken.
- Wanneer is het overschrijdend?

Deze antwoorden werden meegenomen naar de uitwerking van het beroepsproduct en op basis van deze noden en behoeften werd de inhoud vastgelegd. Dit zal besproken worden in het onderdeel ‘Discussie’.

Tot slot werd er gevraagd aan de respondenten die niet in contact kwamen welke acties de sportclub volgens hen moet ondernemen als ze SGG vaststelden in hun sportclub. Hieruit kwamen veel verschillende antwoorden. 39 respondenten gaven aan dat de melding onderzocht moest worden, dit houdt in dat er nagegaan moest worden of de klacht serieus was, maar men moet de klacht van in het begin serieus nemen. 19 respondenten gaven ook aan dat de politie direct betrokken moest worden, anderzijds waren er twee respondenten die zeiden dat de politie pas betrokken moet worden als het SGG meerdere keren zou voorkomen. Wat direct opviel in de resultaten van de kwalitatieve verwerking was dat 37 mensen van mening waren dat de dader direct moet gesanctioneerd of geschorst worden.

3. Kwantitatieve analyse vragenlijst:

Het tweede deel van de verwerking van de vragenlijst is de kwantitatieve analyse. Naast open vragen waren er dertien gesloten vragen. Deze gesloten vragen bevroegen voornamelijk demografische gegevens. Daarnaast bevroeg het ook enkele zaken die betrekking hadden op het al dan niet in aanraking komen met seksueel grensoverschrijdend gedrag* in de sportwereld.

Enkele voorbeelden van de gesloten vragen in verband met het SGG:

- Kwam u zelf al in aanraking met SGG in de sport? (Rechtstreeks of onrechtstreeks)
- Was u zelf slachtoffer bij dit SGG?
- In welke functie bevond u zich toen het SGG plaatsvond?
- Werd de situatie in de sportclub aangepakt?
- Heeft de club gecommuniceerd met de rechtstreeks betrokkenen? (e.g. dader, slachtoffer, ouders, ...)
- Werd er een algemene communicatie over het incident gedaan binnen de sportclub?
- Zou u een vorming willen volgen?

Van deze resultaten werd er een codeboek (cf. Bijlage 12) gemaakt en deze werden verwerkt in Microsoft Excel. Er werden geen berekeningen gedaan, deze vragen waren louter informatief om meer gegevens te krijgen over de deelnemers. Er werd gewerkt aan de hand van draaitabellen om zo een onderscheid te kunnen maken tussen de hoeveelheid deelnemers die op een bepaalde vraag geantwoord hebben.

Leeftijd	<20 jaar		20-30 jaar		31-50 jaar		>50 jaar	
	V	M	V	M	V	M	V	M
Totaal per leeftijdscategorie	7		17		10		1	
Totaal per geslacht	5	2	15	2	7	3	1	0
Slachtoffer	3	1	7	1	2	2	1	0
Geen slachtoffer	2	1	8	1	5	1	0	0

Tabel 10. Overzicht van het aantal slachtoffers per leeftijd en geslacht van de deelnemers die in contact kwamen met SGG.

Zoals hierboven weergegeven, werd er gekeken naar het aantal vrouwen en mannen die in contact kwamen met SGG en welke leeftijd dat ze hebben. Daarnaast werd er gekeken welke respondenten die in contact kwamen ook zelf slachtoffer waren van SGG in de sport.

Een tweede deelonderzoeksvraag die beantwoord werd door de vragenlijst is de volgende: ‘Welke noden en behoeften heeft een sportclub om SGG tijdig te herkennen en te signaleren?’ Dit werd bevraagd aan de respondenten aan de hand van een vorming. De vraag of ze een vorming zouden willen volgen om het tijdig te herkennen en te signaleren werd beantwoord door alle respondenten. In onderstaande tabel kan men zien hoeveel respondenten een vorming zouden willen volgen en hoeveel respondenten geen vorming willen volgen aan de hand van hun leeftijd en geslacht.

	Leeftijd								
Vorming?	<20 jaar			20-30 jaar		31-50 jaar		>50 jaar	
Geslacht?	V	M	X	V	M	V	M	V	M
Ja	3	1	0	7	0	6	2	1	0
Neen	2	1	0	9	2	1	0	0	0

Tabel 11. Overzicht van de respondenten die in aanraking kwamen met SGG die al dan niet een vorming zouden willen volgen.

	Leeftijd								
Vorming?	<20 jaar			20-30 jaar		31-50 jaar		>50 jaar	
Geslacht?	V	M	X	V	M	V	M	V	M
Ja	11	3	1	26	4	5	3	1	3
Neen	13	3	0	12	5	3	3	1	0

Tabel 12. Overzicht van de respondenten die niet in aanraking kwamen met SGG die al dan niet een vorming willen volgen.

Aan de respondenten die geen vorming wilden volgen, werd er gevraagd waarom ze daar geen interesse in hadden. Dat was een open vraag en is kwalitatief verwerkt. De meest voorkomende antwoorden waren dat men geen interesse of tijd had (17 respondenten), geen sport beoefenende (13 respondenten) en dat men het een moeilijk onderwerp vond om over te praten (7 respondenten). Er waren nog andere redenen, maar deze kwamen maar eenmaal voor en werden dus niet gezien als hoofdreden. Doordat er 13 mensen geen sport beoefenden, is het belangrijk om in de vorming duidelijk te maken dat de vorming voor omstaanders is en dus ook voor ouders van kinderen. Daarnaast moet er rekening gehouden worden met de weinige tijd van de respondenten, waardoor men de vorming niet te lang kan laten duren. Hieronder wordt er niet langer dan twee uur verstaan.

4. Reflectie over het diepte-interview:

De diepte-interviews werden verwerkt op dezelfde manier als de open vragen in de vragenlijst (cf. Pagina 50).

Het doel van het diepte-interview was om dieper te kunnen ingaan op de antwoorden op de vragenlijst. Bij deze deelnemers werd de literatuur uitgebreid bevraagd, hun antwoorden werden bevraagd, de inhoud en praktische vereisten van de vorming werden bevraagd en tot slot werden er enkele excentrieke antwoorden uit de vragenlijst bevraagd. Het was een semigestructureerd interview* waardoor er ruimte was voor een eigen inbreng maar toch dezelfde onderwerpen bevraagd werden. De interviews werden afgenomen bij twee mensen die niet in contact gekomen zijn met SGG in de sport, maar die wel actief waren of geweest zijn. Daarnaast werden er drie interviews afgenomen bij mensen die in contact gekomen zijn met SGG in de sport, alle drie deze respondenten waren omstaanders.

De gesprekken werden volledig uitgeschreven en geanonimiseerd: dit houdt in dat alle namen, plaatsen of verwijzingen naar andere mensen werden vervangen door 'DI' of (*naam*) / (*plaats*). Dit werd gedaan om de anonimiteit van de deelnemers te garanderen.

Code respondent	DI1	DI2	DI3	DI4	DI5
Geslacht	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Vrouw
Leeftijd	49	49	46	21	17
In aanraking gekomen met SGG?	Neen	Ja	Neen	Ja	Ja
Actief in de sport?	Ja	Ja	Neen	Ja	Ja
Verleden in de sport	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Woonplaats	West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Zwitserland	Limburg	Oost-Vlaanderen

Tabel 13. Overzicht demografische kenmerken* deelnemers diepte-interview.

Voor de verwerking kreeg elke deelnemer een kleur zodat het op elk moment duidelijk bleef wie wat gezegd heeft. De kleuren staan hierboven aangeduid bij ‘code respondent’.

Tabel 14 geeft een overzicht van het axiaal coderen*, de tabel weergeeft de informatie die betrekking had op de omstanders.

Ondernemen als omstaander?	Impact omstaanders ?	Goedpraten SGG door omstaander	Altijd een omstaander rond je ?	Impact ploeg	Hoe reageren als omstaander?
Praten met huisarts om te doen inzien	Zware klap	'het is een vent, hij kon zich niet inhouden'	Een S heeft altijd iemand rond hem ook al lijkt het van niet	Jonge sporters 12 j) stelden zich vragen maar konden nooit iets ondernemen	Vrij populair persoon in de club dus weinig reactie
S verplicht om contact te verbreken	Blij dat het niet erger is	Aard van het mannetje	Zolang je iemand hebt dat je kan vertrouwen moet je het kunnen vertellen	Beseften later dat het ernstig mis was	Misleidde iedereen
Geneigd zijn om te zeggen dat het jouw probleem niet is als omstaander	Blij op tijd ingegrepen	Het is normaal dat je verliefd wordt op een 'knappe' trainer		Ploeg is volledig uit elkaar gevallen	Moeilijk om manipulatie te doorbreken
Dingen die wijzen op eventuele feiten niet serieus nemen of weglachen	Heel zwaar als gezin			Vriendschappen tussen slachtoffers gesneuveld	Kan iedereen rond vinger winden
	Stalking maakt het niet makkelijk			Impact op de slachtoffers is enorm	

Tabel 14. Axiaal coderen* van de verkregen data die betrekking heeft op de omstaanders.

De volgende onderzoeksvraag is de volgende: ‘Wat bedoelen we met adequaat mee kunnen omgaan’. Het doel van deze onderzoeksvraag was om te kunnen onderzoeken hoe je als sportclub het best kan omgaan met SGG, hoe je kunt luisteren naar een slachtoffer maar ook naar de dader, hoe je tijdig kan ingrijpen om eventuele ernstige feiten te kunnen vermijden, enz.

Om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, werden er verschillende zaken bevroegd:

- Acties die een sportclub moet ondernemen
- Communicatie sportclub naar betrokken personen
- Aanspreken dader en slachtoffer

Uit de resultaten bleek dat het belangrijk is om naar beide kanten van het verhaal te luisteren, zowel van de dader als van het slachtoffer. Ook al zijn er geen bewijzen, het is belangrijk om elke melding serieus te nemen en te onderzoeken. Wanneer er effectief sprake is van SGG zou de sportclub de dader best op inactief plaatsen of uit de club verwijderen zodat het politieonderzoek kan lopen. Natuurlijk is dit niet vanzelfsprekend voor elke sportclub. Eens dat de dader op inactief staat of verwijderd is, is het belangrijk dat er een gesprek of een vergadering met de betrokken personen en de eventuele medesporters van de betrokkene gevoerd wordt om iedereen op de hoogte te brengen.

Er werd gevraagd naar het profiel van de dader en het slachtoffer om deze makkelijker te herkennen en zo tijdig te kunnen ingrijpen. Deze gegevens werden verwerkt in het beroepsproduct. Deze resultaten geven een overzicht van de verschillende input van alle vijf de deelnemers van het diepte-interview samengevoegd met de literatuur.

Tot slot werd er aan de deelnemers gevraagd wat er volgens hen in de vorming moest terugkomen en wat de praktische vereisten waren voor de vorming. Dit werd bevestigd omdat drie deelnemers in contact zijn gekomen en dus duidelijk konden zeggen waar ze nood aan hadden toen het SGG bij hun gebeurde en wat er toen niet, of verkeerd werd aangepakt. De inhoud en praktische vereisten werden ook bevestigd aan de deelnemers die niet in contact gekomen zijn met SGG om te toetsen of dit ongeveer overeen komt met de antwoorden uit de vragenlijst van de andere respondenten.

De deelnemers die wel in contact kwamen met SGG gaven heel concrete informatie mee, dit is te wijten aan het feit dat zij het zelf van dicht hebben meegemaakt en zo een duidelijk beeld hebben over de zaken die zeker moeten worden meegedeeld. Alle drie de deelnemers gaven mee dat het belangrijk is om de signalen te herkennen en om erkenning te geven dat het SGG ook veel gebeurt buiten de sportclub.

Verder werd er aangegeven dat het belangrijk is om te integreren dat er na de feiten ook de nodige aandacht aan het SGG besteed moet worden door bijvoorbeeld het slachtoffer aan te spreken en je bezorgdheid naar hem of haar uitdrukken om te laten weten dat hij/ zij er niet alleen voor staat. De deelnemers vonden het ook belangrijk dat er een beeld geschetst wordt van een mogelijk slachtoffer en dader, dit om het SGG tijdig te herkennen. Daarnaast gaven ze aan dat er nood is aan verduidelijking van de technieken die een dader gebruikt op vlak van manipulatie en grooming van het slachtoffer.

8 DISCUSSIE

In dit onderdeel wordt er teruggeblikt naar het begin van dit onderzoek, namelijk de onderzoeksvraag. Er worden enkele kritische vragen gesteld, de resultaten worden kort beschreven en er wordt teruggekoppeld naar de praktijk aan de hand van het beroepsproduct. Tot slot worden er ook enkele sterktes en zwaktes van het onderzoek beschreven. Het onderdeel zal afgesloten worden met een conclusie.

1. Onderzoeksvraag:

Dit onderzoek werd gebaseerd op de volgende onderzoeksvraag: ‘Welke acties kan een sportclub ondernemen om seksueel grensoverschrijdend gedrag* tijdig te herkennen en er adequater mee om te kunnen gaan?’

Uit deze onderzoeksvraag werden er nog enkele deelonderzoeksvragen afgeleid:

- 1) Wat wordt er bedoeld met adequaat mee omgaan?
- 2) Welke noden en behoeften heeft een sportclub om seksueel grensoverschrijdend gedrag* tijdig te herkennen en er mee te kunnen omgaan?

Het gevoerde onderzoek werd verwerkt aan de hand van kwalitatieve en kwantitatieve analyse. Een deel van de vragenlijst en alle diepte-interviews werden verwerkt volgens een afleiding van de Grounded Theory*. Het tweede deel van de vragenlijst werd op een kwantitatieve manier verwerkt in Microsoft Excel.

2. Resultaten:

Uit de kwantitatieve analyse van de vragenlijst kwam naar voor dat er 97 mensen niet in contact kwamen met SGG. 35 mensen kwamen wel in contact met SGG. Van deze 35 respondenten waren er 17 slachtoffers die de vragenlijst invulden.

De kwalitatieve analyse heeft betrekking op de vragen omtrent het herkennen en signaleren van SGG, het omgaan met SGG als sportclub, de interesse in een vorming en de inhoud van de vorming. Uit deze analyse ontstonden er zeven kernlabels en 31 onderliggende kernthema's. Deze kernlabels gaven antwoord op de onderzoeksvragen en zullen verder in dit onderdeel besproken worden.

Het diepte-interview ging dieper in op de antwoorden van de respondenten en er werden enkele conclusies uit de vragenlijst afgetoetst in een gesprek. Uit de kwalitatieve analyse ontstonden er negen kernlabels. Onder deze kernlabels bevinden zich 62 kernthema's. Dit zijn er vrij veel omdat er heel veel verschil was in de antwoorden van de respondenten. De oorzaak daarvan is dat er zowel diepte-interviews werden afgenomen bij respondenten die zowel met of niet met SGG in aanraking zijn gekomen.

Om te kunnen antwoorden op de onderzoeksvragen werd er gekeken naar de kernlabels. De kernthema's werden in het achterhoofd gehouden zodat er niet werd enkel werd gefocust op de labels.

In het volgende deel zullen de onderzoeksvragen beantwoord worden.

3. Hoofdonderzoeksvraag:

'Welke acties kan een sportclub ondernemen om seksueel grensoverschrijdend gedrag tijdig te herkennen en er adequater mee om te kunnen gaan?'

Volgens de respondenten op de vragenlijst die niet in contact kwamen met SGG is het gedrag van de dader en het slachtoffer een belangrijk aanknopingspunt om het SGG te herkennen. Uit de vragenlijst kwam er sterk naar voor dat het slachtoffer zich anders zou gedragen. Dit kan zich uiten door afwezig te zijn of zich op de achtergrond te houden, minder goede prestaties, lichaamstaal en het anders reageren van het slachtoffer als de plegger in de buurt is. Daarnaast vonden de respondenten het gedrag van de dader ook zeer belangrijk. Enkele voorbeelden van zijn of haar gedrag zijn: ongepast gedrag tegenover het slachtoffer, veel contact tussen het slachtoffer en de dader. Tot slot gaven 19 respondenten aan dat ze niet weten hoe ze het SGG zouden moeten herkennen.

De respondenten van de vragenlijst die in contact kwamen met SGG gaven aan dat het SGG herkend werd door directe en indirecte signalen. Enkele voorbeelden van de directe signalen zijn de volgende: overschreden grenzen, ongepaste aanrakingen en sms'en. Enkele voorbeelden van de indirecte signalen zijn dat er ongepast taalgebruik was van dader naar slachtoffer en enkele ouders die ongerust waren.

De respondenten van het diepte-interview gaven heel concrete voorbeelden. De respondenten die niet in contact kwamen met SGG gaven aan dat de dader en het slachtoffer vaak te close of alleen waren, dat er privé-trainingen werden gegeven aan het slachtoffer. Verder gaven ze aan dat er een verandering van het gedrag zou plaatsvinden bij het slachtoffer en dat hij of zij afwezig zijn zonder waarschuwing. Beide respondenten vermeldden dat men het niet overmatig mag interpreteren maar dat men er als sportclub zeker aandacht voor moet hebben.

De respondenten die wel in contact kwamen met SGG gaven aan dat de dader telkens meer vroeg van het slachtoffer en dat ze heel veel contact hadden via sms, maar ook heel veel afspraken maakten buiten de sport en een sterke voorkeur hadden voor elkaar. Daarnaast zeiden alle drie de respondenten dat de dader een sterke voorkeur had voor het slachtoffer en hem of haar duidelijk voortrok in vergelijking met de andere sporters. Eén respondent zei dat de pleger alle feiten manipuleerde en ervoor probeerde te zorgen dat omstaanders dit niet onrustwekkend vonden door die omstaanders te manipuleren.

Wanneer de resultaten vergeleken werden met de theorie kan er geconcludeerd dat deze overeenkomen. De signalen die de respondenten aangaven, komen in de grote lijnen overeen met de signalen uit de literatuur.

4. Deelonderzoeksvraag 1:

‘Wat wordt er bedoeld met adequaat mee omgaan?’

Met adequaat mee omgaan wordt er bedoeld hoe je als sportclub best kan omgaan met SGG. Dit werd bevraagd in zowel de vragenlijst als in de diepte-interviews.

63 van de 96 respondenten die niet in contact kwamen, gaven aan dat het SGG gemeld moest worden. Melden is het kernlabel, maar er werd een onderscheid gemaakt tussen melden aan de club, melding onderzoeken, melden bij de politie. Vervolgens moeten er volgens de respondenten maatregelen genomen worden ten opzichte van de dader. Sommige respondenten zeiden dat de dader moet aangesproken worden, anderen zeiden dat de dader direct moet ontslagen worden uit de sportclub. Zeven respondenten zeiden dat ze de dader in de gaten zouden houden en niet direct iets zouden ondernemen. Verder werd er aangegeven door de respondenten dat de sportclub acties moet ondernemen maar deze werden niet verder toegelicht. Dit werd wel bevraagd in het diepte-interview.

De respondenten die wel in contact kwamen met SGG gaven aan dat er sancties kwamen voor de dader door hem of haar te ontslagen en hem aan te spreken. Er zijn ook enkele sancties die geen betrekking hadden op de dader, of waarbij hem of haar niet werd vermeld in hun antwoord. De meest voorkomende antwoorden waren een samenkomst van het bestuur en een samenkomst met de betrokken sporters.

Volgens deze respondenten kon de sportclub bepaalde zaken wel anders hebben aangepakt. Deze zaken hadden vooral betrekking op de dader, het melden en het slachtoffer.

In de vragenlijst werd er heel vaag geantwoord op het omgaan met SGG in de sport. In het diepte-interview werd er dieper in gegaan op 'acties ondernemen'. Hieruit bleek dat er verschillende zaken zijn die een sportclub kan doen. De respondenten die niet in contact kwamen met SGG gaven aan dat de sportclub de ouders moet bevragen en niet het slachtoffer. Daarnaast zeiden ze ook dat je niet meer kan doen dan bevragen als trainer. Wanneer er sprake is van SGG moet de sportclub dit bespreken met de betrokken en geen andere mensen betrekken. Tot slot gaven beide respondenten aan dat je als sportclub moet laten zien dat je aandacht hebt voor SGG in de sport.

De respondenten die in aanraking kwamen met SGG gaven aan dat het direct besproken moet worden met het bestuur en dat de dader ontslagen moet worden. De dader moet aangesproken worden en er moet een vergadering gehouden worden met alle betrokkenen.

5. Deelonderzoeksvraag 2:

'Welke noden en behoeften heeft een sportclub om seksueel grensoverschrijdend gedrag* tijdig te herkennen en er mee te kunnen omgaan?'

Uit onderzoek (Vertommen, Schipper-van Veldhoven, Kasia, & Van Den Eede, 2016) bleek dat er veel omstaanders zijn die het SGG niet zouden herkennen. Dit kwam ook terug in de diepte-interviews met de respondenten die in contact kwamen met SGG. Op basis van deze constatacie werd er besloten om een vorming te ontwikkelen voor omstaanders om deze behoefte te kunnen vervullen. Er werd aan de deelnemers gevraagd wat ze graag zouden zien in deze vorming en er werd getoetst naar de praktische vereisten. Ook dit werd bevraagd in de vragenlijst en het diepte-interview aan de respondenten die in contact kwamen met SGG en de respondenten die niet in contact kwamen met SGG.

De respondenten gaven aan dat ze in de vorming de signalen zouden willen terugvinden en hoe ze kunnen omgaan met SGG. De signalen is een kernlabel. Hier kwamen verschillende dingen terug, namelijk het herkennen, aanwijzingen en de vroege eerste signalen.

Ook het omgaan met SGG werd verdeeld onder verschillende voorbeelden. 31 respondenten gaven aan dat ze graag zouden leren hoe men moet omgaan met SGG, hoe je als sportclub het SGG kan aanpakken en hoe je moet omgaan met een vermoeden.

In het diepte-interview werd er dieper ingegaan op de praktische vereisten. De inhoud van de vorming werd ook bevraagd maar kwam overeen met de antwoorden uit de vragenlijst. De respondenten die niet in aanraking kwamen met SGG gaven aan dat de vorming een hele dag mag duren of na een training mag worden gegeven. Dit werd getoetst bij de respondenten die in contact kwamen en zij gaven aan dat het zeker geen hele dag mag duren omdat omstaanders meestal vrijwilligers zijn die sport ook nog combineren met een vaste job. Er werd ook gevraagd naar de manier om leerstof aan te brengen. Alle ~~vijf~~ de respondenten gaven aan dat er gewerkt moet worden in kleine groepjes omdat het een delicaat onderwerp is en dat er zo een veilige omgeving wordt gecreëerd. Tot slot gaven ze aan dat het belangrijk is om met casussen te werken zodat de aangeleerde theorie direct kan omgezet worden in de praktijk. Tot slot zou het drempelverlagend zijn als de vorming gratis zou zijn. Dit wordt zeker meegenomen in het ontwikkelen van de vorming. De vorming zelf kan teruggevonden worden in de twee aparte bundels. De PowerPoint die ontwikkeld is voor deze vorming kan teruggevonden worden in bijlage (cf. Bijlage 14).

6. Kritisch terugblikken:

Steekproef:

Op de vragenlijst werden er 132 reacties verzameld, het diepte-interview werd gevoerd met vijf mensen. Doordat er veel respons kwam op de vragenlijst, was het voldoende om vijf diepte-interviews te voeren. Doordat er werd doorgevraagd op de antwoorden uit de vragenlijst in het interview werd er een gevoel van saturatie* bereikt.

Werden de juiste respondenten gerekruteerd?

Wanneer er met een kritische blik naar de respondenten gekeken wordt kunnen er enkele vraagtekens geplaatst worden. In de resultaten zagen we terug dat er 65 respondenten tussen de 20 en 30 jaar waren. Dit is iets minder dan de helft van de respondenten. De vragenlijst werd verspreid op de eigen sociale media waardoor dit een mogelijke oorzaak zou kunnen zijn.

Daarnaast werd het diepte-interview gevoerd met twee respondenten die niet in aanraking kwamen met SGG. In de verwerking werd er geconcludeerd dat deze respondenten een hele vage mening hadden omtrent SGG waardoor hun mening minder sterk bijdroeg aan het beroepsproduct.

Problemen uitvoering onderzoek:

Op het einde van de vragenlijst kregen de respondenten de vraag of ze wilden deelnemen aan het diepte-interview. Zoals eerder vermeld waren er zeventien respondenten die aangaven dat ze wilden deelnemen. Toen er contact werd opgenomen, kwam er slechts respons van twee deelnemers waardoor er nog een oproep werd geplaatst op Twitter.

Nadat de transcripten werden uitgeschreven, werden deze doorgestuurd naar de respondenten. Zo konden ze de transcripten nalezen en eventueel nog wijzigen waar nodig. Twee deelnemers antwoordden dat ze het niet wilden nalezen. Twee deelnemers lazen het transcript na, maar hadden geen nood aan aanpassingen. Van de vijfde deelnemer werd er geen respons ontvangen.

7. Sterktes

Een belangrijk voordeel aan deze bachelorproef is dat er wordt samengewerkt met ICES. Dankzij hun hulp kon er een doelgerichte vragenlijst ontwikkeld worden. Door hun expertise werden de benodigde onderwerpen bevestigd. Daarnaast gaf ICES ook hun feedback op de ontwikkelde leidraad van het diepte-interview. Nadat de verwerking van beide instrumenten werd afgerond, werd hun mening over de vorming bevestigd. Er waren meerdere onderwerpen die in de vorming aan bod zouden komen, maar door hun ervaring in het ontwikkelen van verschillende instrumenten rond SGG in de sport, gaven ze mee dat er beter zou toegespitst worden op twee onderdelen om daar zo dieper op in te kunnen gaan.

Een tweede sterkte van dit onderzoek is dat de bevestigde informatie meteen kon worden gebruikt voor de ontwikkeling van het beroepsproduct dat in de praktijk kan gebruikt worden om bijscholing te geven omtrent SGG in de sport aan omstaanders.

Om tot het beroepsproduct te komen, werd er informatie verzameld uit de praktijk. Dit werd gedaan aan de hand van vragenlijsten en diepte-interviews met omstaanders uit de sport. Na een uitgebreide analyse van de verkregen gegevens werd er een product ontwikkeld.

8. Het beroepsproduct

Het beroepsproduct is een vorming voor omstaanders in een sportclub. Ze kan gevolgd worden door iedereen die actief is in een sportclub, en uit eender welke sporttak*. De vorming focust zich voornamelijk op de theorie, afgewisseld met enkele interactieve onderdelen zoals werken aan de hand van casussen. Dit op nadrukkelijke vraag van de deelnemers van het diepte-interview.

Er werd tijdens het diepte-interview gemerkt dat er actieve interesse is in de vorming en dat deze kan worden gegeven in augustus 2019. Ook vanuit het werkveld, met name ICES is er interesse in de ontwikkelde vorming.

9. Vervolgonderzoek:

Uit het onderzoek bleek dat er vervolgonderzoek mogelijk is.

In de vorming wordt er besproken hoe SGG kan herkennen en hoe je ermee kan omgaan. Dit zijn niet de enige onderwerpen waar er een vorming over gemaakt kan worden. Uit het onderzoek bleek dat de respondenten nood hadden aan informatie over het slachtoffer en de dader. Het is eventueel mogelijk om daar verder onderzoek over te doen en een gelijkaardig beroepsproduct te ontwikkelen.

Daarnaast kan er nagegaan worden wat de effecten zijn van het beroepsproduct, dit kan getoetst worden aan de hand van een kwantitatief onderzoek.

10. Conclusie:

Uit het onderzoek bleek dat heel veel mensen nog niet wisten hoe ze het SGG moesten herkennen. Daarnaast zijn er nog heel veel respondenten die aangaven dat ze het SGG niet direct zouden melden of gewoon zo zouden laten. Wat ook opvallend was, was dat er enkele respondenten zijn die het SGG niet zouden durven melden uit schrik dat de sportclub in de problemen komt door bijvoorbeeld een tekort aan trainers of uit schrik dat de dader hen iets gaat aandoen.

Dit zijn heel schrijnende zaken. Hopelijk is er met dit onderzoek de eerste stap gezet naar het tijdiger herkennen en signaleren van en omgaan met SGG, alsmede naar SGG-vrij sporten.

10 BIBLIOGRAFIE

- Alphen, M. v. (2016). Cognitieve en cognitief-gedragstherapeutische benaderingen. In M. v. Alphen, *Inleiding in de counselling: hulpverlening bij functioneringsproblemen* (pp. 72-77). Amsterdam: Boom .
- Auweele, Y. V. (2006). *Seksueel misbruik en ongewenste seksuele intimiteiten in de Vlaamse recreatie- en competitiesport*. Leuven: Ethische perspectieven.
doi:10.2143/EPN.16.3.20181716
- Brackenridge, C. (2007). Misbruik is een groter probleem in sport dan doping. In E. Wieldraaijer, C. van den Brink, P. Moget, & M. Weber, *De weerbare sporter macht, misbruik en kwetsbaarheid* (pp. 180-189). Deventer : daM uitgeverij Deventer.
- Brilleslijper, S. (2013). Normale en zorgelijke seksuele ontwikkeling bij kinderen tot en met 12 jaar. In E. van de Putte, M. Lukkassen, & A. Russel, *Medisch handboek kindermishandeling* (pp. 151-161). Bohn Stafleu van Loghum.
- Brinkman, J. (2017). Copingsstrategieën. In J. Brinkman, *Voor de verandering: een praktische inleiding in de agogische theorie* (pp. 85-87). Noordhoff Uitgevers B.V.
- Bullens, R. (1996). Hoe plegers seksueel misbruik plannen. *Kind en adolescent*, 17(162).
- Cohen, J., Berliner, L., & Mannarino, A. (2000). Trauma, Violence & Abuse: Treating traumatized children: a research review and synthesis. *Trauma Violence & Abuse*, 1(1), 29-46.
- Ensi. (2019). Opgehaald van Ensie: <https://www.ensie.nl/wiktionary/sporttak>
- Ensi. (2019). Opgehaald van <https://www.ensie.nl/wiktionary/demografischekenmerken>
- Ensi. (2019). Opgehaald van <https://www.ensie.nl/wiktionary/informedconsent>
- Frans , E., & De Bruycker, A. (2012, December). *Raamwerk Lichamelijke en Seksuele Integriteit en Beleid in de Sport. Kwalitatieve preventie en reactie in jouw organisatie* . Brussel: Christine Claus, secretaris-generaal Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Opgehaald van Ethisch sporten:
http://www.ethicsandsport.com/images/uploads/downloads/RaamwerkSeksualiteitEnBeleidInteractief_Sportorganisatie.pdf
- Heemelaar, M. (2008). *Seksualiteit, intimiteit en hulpverlening* (3e ed.). Bohn Stafleu van Loghum.
- Höing, M., & van Oosten, N. (2009). Seksueel geweld tegen minderjarigen. In M. Höing, & N. van Oosten, *Sekuologie* (pp. 267-295). Houten: Bohn Stafleu Van Loghem.

- ICES. (2015). *Over ICES*. Opgehaald van Ethisch sporten:
http://www.ethicsandsport.com/over_ices
- Lamers-Winkelmann, F. (2004). Seksueel misbruik. In F. Lamers-Winkelmann, *Handboek kinderen & adolescenten* (pp. 868-876). Bohn Stafleu van Loghum.
- Mortelmans, D. (2017). In D. Mortelmans, *Praktijkgericht kwalitatief onderzoek* (pp. 221-278). Leuven: Acco.
- Mortelmans, D. (2017). Algemene voorbereiding voor het veldwerk. In *Praktijkgericht kwalitatief onderzoek* (pp. 105-110). Leuven: Acco.
- Mortelmans, D. (2017). Data verzamelen door te interviewen. In M. Dirk, *Praktijkgericht kwalitatief onderzoek* (pp. 110-159). Leuven: Acco.
- Nevid, J. S., Rathus, S. A., & Greene, B. (2017). Dissociatieve stoornissen, somatisch-symptoomstoornissen en verwante stoornissen, en psychische factoren die somatische aandoeningen beïnvloeden. In *Psychiatrie, een inleiding* (pp. 174-203). Pearson Benelux.
- Nevid, J. S., Rathus, S. A., & Greene, B. (2017). Persoonlijkheidsstoornissen en impulsbeheersingsstoornissen. In *Psychiatrie, een inleiding* (pp. 384-422). Pearson Benelux.
- psychiatrie, B. p. (2017). *Over DSM-5*. Opgehaald van DSM-5 Online: <https://www.dsm-5.nl/>
- Shapiro, F. (2014). The Role of Eye Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR) Therapy in Medicine: Addressing the Psychological and Physical Symptoms Stemming from Adverse Life Experiences. *Permanente Journal*, 18(1), 71-77.
- Sportfederatie, V. (2015). *Handleiding SGG in de sportclub*. Gent.
- van Berlo, W., & Mooren, T. (2009). 18: Seksueel geweld: gevolgen en behandeling. In B. S. Loghem, *Seksuologie* (pp. 419-435). Houten: Quintessens.
- van Berlo, W., & Mooren, T. (2009). Seksuologie. In L. Gijs, W. Gianotten, & P. Weijnborg, *Seksuologie* (pp. 419-435). Utrecht: Springer Uitgeverij.
- Verduijn, K., & Simons, A. P. (2017, September 29). Kind- en gezinsgericht behandelen na seksueel misbruik. *Kind en adolescent*, 4(38), 260-236.
- Vertommen, T., & Schipper-van Veldhoven, N. (2014). *Over de grens: seksuele intimidatie in de sport begrijpen en voorkomen*. Goud in elk kind.

- Vertommen , T., Schipper- van Veldhoven, N., Kasia, U., & Van Den Eede, F. (2016). Preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport. *Ortho-Rheumato*, 14(3), 6.
- Vertommen, T. (2018, April 16). Bespreking seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sportwereld. (C. Beuckelaers, Interviewer)
- Vlaanderen, S. (2015). *Seksueel grensoverschrijdend gedrag*. Opgehaald van Internationaal centrum Ethiek in de sport vzw (ICES): http://www.ethicsandsport.com/thema/omschrijving/seksueel_grensoverschrijdend_gedrag
- Vlaanderen, S. (2015). *Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport aanpakken*. Opgehaald van Ethisch sporten ICES: <http://www.ethischsporten.be/ondersteuningSGG>
- Vlaanderen, S. (2015). *Sport met grenzen*. Opgehaald van Ethisch sporten: http://www.ethicsandsport.com/projecten/detail/sport_met_grenzen
- VOICE. (2015). *Overzicht*. Opgehaald van VOICE: <http://voicesfortruthanddignity.eu/be/>
- Wilson, Tinker, & Becker. (1995). Eye movement desensitization and reprocessing (EMDR) treatment for psychologically traumatized individuals. *Journal of Consulting & Clinical Psycholog*, 63(6), 928-937.

8 BIJLAGE(N)

8.1 BIJLAGE 1: POST OP EIGEN FACEBOOK

Mijn naam is Beuckelaers Céline en ik ben studente toegepaste psychologie aan HOWEST Brugge. Voor mijn bachelorproef heb ik een vragenlijst opgesteld omtrent het herkennen en signaleren van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport.

Het doel van mijn onderzoek is om dit in de toekomst tijdig te herkennen en vermijden.

Zou ik mogen vragen om onderstaande vragenlijst in te vullen zodat we samen de strijd kunnen aangaan tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sportwereld!

<https://goo.gl/forms/ruNkOhCgRdtBjUp12>

Delen mag!

P.S: Iedereen kan de vragenlijst invullen 😊

8.2 BIJLAGE 2: OPROEP NIEUWSBRIEF ICES

Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport tijdig herkennen en signaleren? Het kan! Wij hebben jullie nodig!

Onderzoek rond het herkennen en signaleren van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport.

Céline Beuckelaers, studente toegepaste psychologie aan HOWEST voert in het kader van haar bachelorproef een onderzoek naar het tijdig herkennen en signaleren van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport met als doel dit in de toekomst te voorkomen en ze heeft jullie hulp nodig!

Lees meer...

Het taboe omtrent seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport begint stilaan te verdwijnen. Er werd de laatste maanden heel veel over geschreven en gesproken en het is dus tijd voor de volgende stap, namelijk het tijdig herkennen en signaleren van dit gedrag om het zo hopelijk te kunnen voorkomen. Heel belangrijk hierbij is om de sportclubs voldoende te ondersteunen en mijn doel is om dit te doen via het ontwikkelen van een vorming die de sportwereld kan helpen om het fenomeen te herkennen en het te signaleren.

Ik heb een vragenlijst ontworpen die verschillende zaken rond het seksueel grensoverschrijdend gedrag aftoetst. Hiermee wil ik zoveel mogelijk informatie te verzamelen zodat ik die kan integreren in de vorming. Op die manier zal de vorming volledig gebaseerd zijn op de noden en behoeften van de sportwereld, dit in combinatie met de psychologische theorie.

Ik peil naar de mening van iedereen, dus ook die van personen nog niet in aanraking zijn gekomen met seksueel grensoverschrijdend gedrag!

De vragenlijst neemt slechts 5 à 10 minuten in beslag, maar uw mening kan ons helpen om samen de strijd aan te gaan tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport, om de slachtoffers te helpen en nieuwe slachtoffers te voorkomen. U vindt de vragenlijst hier: <https://goo.gl/forms/Pm8VyzRG3Kky4Tth2>

Alvast bedankt voor uw tijd!

Céline Beuckelaers

8.3 BIJLAGE 3: BERICHTEN FACEBOOK/TWITTER ICES

Bericht op Facebook:

Ik ben Céline Beuckelaers, studente toegepaste psychologie aan HOWEST te Brugge. In het kader van mijn bachelorproef voer ik onderzoek naar het tijdig herkennen en signaleren van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport. Mijn doel is om aan de hand van de resultaten van dit onderzoek een vorming te ontwikkelen die sporters, ouders, trainers, bestuursleden aanleert hoe dit gedrag tijdig te herkennen en uiteindelijk te voorkomen.

Wil je me hierbij helpen, vul dan de onderstaande vragenlijst in. Zo kunnen we samen seksueel grensoverschrijdend gedrag tegengaan! Alvast bedankt!

<https://goo.gl/forms/Pm8VyzRG3Kky4Tth2>

Tweet op Twitter:

ICES vzw
@ICESvzw

Volgen

Wil je helpen seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG) in de sport tijdig te herkennen en te signaleren?

Vul deze vragenlijst in en help Céline, studente toegepaste psychologie bij de ontwikkeling van een vorming rond het herkennen van SGG in de sport.

goo.gl/forms/Pm8VyzRG...

10:17 - 27 nov. 2018

8.4 BIJLAGE 4: INTRO VRAGENLIJST:

Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sportwereld

Mijn naam is Céline en ik ben studente toegepaste psychologie aan HOWEST in Brugge. In het kader van mijn bachelorproef voer ik onderzoek naar het herkennen en signaleren van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sportwereld.

In deze vragenlijst wordt gebruik gemaakt van de afkorting ‘SGG’, deze staat voor seksueel grensoverschrijdend gedrag. Seksueel grensoverschrijdend gedrag omvat elke vorm van gedrag dat door het slachtoffer als oncomfortabel en grensoverschrijdend ervaren wordt. Het kan gaan over ongewenste opmerkingen, schunnige sms’jes, tot elke vorm van intieme ongewenste aanrakingen.

Met de verkregen informatie uit deze vragenlijst zal ik een vorming ontwikkelen die sporters, trainers, ouders en clubs zal helpen zich waakzamer op te stellen en in een vroeg stadium seksueel grensoverschrijdend gedrag te herkennen.

De vragenlijst duurt 5 à 10 min en kan ingevuld worden tot 25 januari 2019.

Op het einde van de vragenlijst zal u gevraagd worden of u mee wilt werken aan een diepte-interview. Met dit interview wil ik de verkregen informatie uit de vragenlijst verder uitdiepen om die achteraf te verwerken in een vorming. Dit is volledig vrijblijvend, maar zou een enorme hulp voor dit onderzoek betekenen!

Uw privacy wordt te allen tijde gerespecteerd. De vragenlijst en het eventuele diepte-interview zijn volledig anoniem. Indien u uw contactgegevens achterlaat voor het diepte-interview, worden deze enkel hiervoor gebruikt. U kan hierbij op elk moment terugkomen op uw beslissing.

Alvast bedankt voor uw medewerking!

Céline Beuckelaers

8.5 BIJLAGE 5: VRAGENLIJST VOOR MENSEN DIE IN AANRAKING KWAMEN MET SGG:

- 1) Wat is uw leeftijd?
 - Jonger dan 20 jaar
 - 20-30 jaar
 - 31-50 jaar
 - Ouder dan 50 jaar
 -
- 2) Wat is uw geslacht?
 - M
 - V
 - X
- 3) Kwam u zelf al in aanraking met SGG binnen een sportclub? (rechtstreeks of onrechtstreeks)
 - Ja (naar vraag 4)
 - Neen (naar vraag 19)
- 4) Was u zelf slachtoffer van SGG in deze sportclub?
 - Ja
 - Neen
- 5) Welke sporttak(ken) konden beoefend worden in de sportclub waar het SGG plaatsvond? *Voorbeelden: voetbal, atletiek, gymnastiek, schermen, ...*
Open vraag
- 6) In welke functie bevond u zich toen het SGG plaatsvond?
 - Vrijwilliger
 - Ouder
 - Trainer/lesgever
 - Sporter
 - Bestuurder
 - Andere:...
- 7) Werd de situatie in de sportclub aangepakt?
 - Ja (naar vraag 8)
 - Neen (naar vraag 13)
 - Ik weet het niet (naar vraag 16)

DE SITUATIE WERD IN DE SPORTCLUB AANGEPAKT (volgend op vraag 7)

8) Welke acties heeft de sportclub ondernomen in het kader van het incident?

Open vraag

9) Heeft de club gecommuniceerd met de rechtstreeks betrokkenen? (bijv. dader, slachtoffer, ouders van het slachtoffer,...)

- Ja
- Neen
- Ik weet het niet

10) Werd er een algemene communicatie over het incident gedaan binnen de sportclub? (naar alle onrechtstreeks betrokkenen: andere ouders, trainers,...)

- Ja
- Neen
- Ik weet het niet

11) Zijn er zaken die de club volgens u anders had kunnen aanpakken?

- Ja (naar vraag 12)
- Neen (naar vraag 16)

12) Welke zaken had de club volgens u anders kunnen aanpakken?

Open vraag

➤ **VERDER NAAR VRAAG 16**

DE SITUATIE WERD IN DE SPORTCLUB NIET AANGEPAKT (volgend op vraag 7)

13) Waarom werd de situatie volgens u niet aangepakt?

Open vraag

14) Zijn er zaken die de club volgens u anders had kunnen aanpakken? (idem vraag 11)

- Ja (naar vraag 14)
- Neen (naar vraag 15)

15) Welke zaken had de club volgens u anders kunnen aanpakken? (idem vraag 12)

Open vraag

➤ **VERDER NAAR VRAAG 16**

VERVOLG VRAGEN VOOR MENSEN DIE IN AANRAKING GEKOMEN ZIJN MET SGG BINNEN EEN SPORTCLUB

16) Aan welke signalen werd het SGG herkend?

Open vraag

17) Zorgde de dader ervoor dat het herkennen van het SGG werd bemoeilijkt?

- Ja (naar vraag 18)
- Neen (naar vraag 21)
- Ik weet het niet (naar vraag 21)

18) Hoe zorgde de dader ervoor dat het herkennen van het SGG werd bemoeilijkt?

Open vraag

➤ VERDER NAAR VRAAG 21

VRAGEN VOOR IEDEREEN

21) Waaraan denkt u SGG in de sportclub te kunnen herkennen?

Open vraag

22) Zou u een vorming rond het herkennen van SGG in de sport volgen?

- Ja (naar vraag 23)
- Neen (naar vraag 24)

23) Wat zou u graag in deze vorming leren?

Open vraag

24) Waarom zou u geen vorming rond herkennen van SGG in de sport volgen?

Open vraag

25) Wens je aan het diepte interview deel te nemen?

Bij ja: vraag 26) e-mailadres en of telefoonnummer

8.6 BIJLAGE 6: VRAGENLIJST VOOR MENSEN DIE NIET IN AANRAKING KWAMEN MET SGG

VRAGEN VOOR MENSEN DIE NIET IN CONTACT GEKOMEN ZIJN MET SGG BINNEN EEN SPORTCLUB

19) Wat zou u doen moest u SGG vaststellen of meemaken binnen de sportclub?

Open vraag

20) Wat dient de sportclub volgens u te doen na het ontvangen van een melding?

Open vraag

➤ VERDER NAAR VRAAG 21

21) Waaraan denkt u SGG in de sportclub te kunnen herkennen?

Open vraag

22) Zou u een vorming rond het herkennen van SGG in de sport volgen?

- Ja (naar vraag 23)
- Neen (naar vraag 24)

23) Wat zou u graag in deze vorming leren?

Open vraag

24) Waarom zou u geen vorming rond herkennen van SGG in de sport volgen?

Open vraag

8.7 BIJLAGE 7: INFORMATIEBRIEF ONDERZOEK VOOR DEELNEMERS DIEPTE INTERVIEW

INFORMATIEBRIEF

1. Titel van de studie

Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sportwereld

2. Doel van de studie

Het betreft een studie in het kader van het behalen van de bachelorproef Toegepaste Psychologie HOWEST: Professionele Bachelors, Brugge. De promotor van het onderzoek is Sigrid Bosteels, St Jorisstraat, 71, 8000 Brugge, Tel: 050/33.32.68.

3. Beschrijving van de studie

Het onderzoek gaat na wat de noden en behoeften zijn van omstaanders omtrent het tijdig herkennen, signaleren en kunnen omgaan met seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sportwereld. Dit wordt onderzocht aan de hand van een vragenlijst en een diepte-interview.

4. Wat wordt verwacht van de deelnemer?

Er wordt verwacht dat de deelnemer een vragenlijst invult en aan de hand van deze antwoorden kan er een diepte-interview plaatsvinden.

5. Deelname en beëindiging

De deelname aan dit onderzoek vindt plaats op vrijwillige basis. U kan op elk ogenblik uw deelname stopzetten. Niet deelnemen aan dit onderzoek zal geen enkele invloed hebben op uw werkrelatie met de onderzoeker of de directie van uw instelling. Als u vragen heeft over het onderzoek dan kan u de onderzoeker steeds bereiken op celine.beuckelaers@student.howest.be

6. Procedures

Er wordt een vragenlijst rondgestuurd in de sportwereld. Deze kan ingevuld worden door trainers, bestuursleden, ouders enz.. Op het einde van de vragenlijst kunnen de respondenten aangeven of ze willen meewerken aan een diepte-interview. De respondenten hoeven niet noodzakelijk in aanraking geweest te zijn met seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport.

Na het diepte-interview wordt er een grondige analyse gedaan van de bekomen resultaten en aan de hand daarvan wordt er een beroepsproduct ontwikkeld.

Verder verloop van het onderzoek:

Bijv. De data worden verzameld tot maart 2019 De analyse van de interviews zal onmiddellijk daarna gebeuren. In de loop van mei 2019 worden de resultaten gebundeld in een proefschrift. Dit proefschrift kan worden nagelezen door de deelnemers, als er zaken instaan waar ze niet akkoord mee zijn kan dit nog aangepast worden.

7. Kosten

Deelnemen aan dit onderzoek brengt voor de deelnemer geen kosten met zich mee.

8. Vergoeding

Er wordt geen vergoeding voorzien voor deelname aan het onderzoek. De deelnemers die een diepte-interview hebben gegeven krijgen op het einde van het onderzoek een kleine attentie.

9. Vertrouwelijkheid

In overeenstemming met de Belgische Wet van 8 december 1992 en de Belgische wet van 22 augustus 2002, zal uw persoonlijke levenssfeer worden gerespecteerd en zal u toegang krijgen tot de verzamelde gegevens indien u dit wenst. U kan dit aan de onderzoeker kenbaar maken.

Uw anonimiteit is bij het afnemen van het onderzoek volledig gegarandeerd. Concreet betekent dit dat de gegevens anoniem verwerkt worden. Daartoe krijgt elke proefpersoon die deelneemt een nummer. De toestemmingsverklaringen worden apart bewaard, zodat niemand een verband kan leggen tussen de antwoorden en de persoon die ze gegeven heeft.

Na het verwerken van de data door Céline Beuckelaers en de verdediging van de bachelorproef worden de toestemmingsverklaringen en het verzamelde materiaal vernietigd.

10. Contactpersoon

Als u aanvullende informatie wenst over de studie, kunt u in de loop van de studie op elk ogenblik contact opnemen met :

Céline Beuckelaers

0471.73.50.58

Celine.beuckelaers@student.howest.be

8.8 BIJLAGE 8 : INFORMED CONSENT VOOR DEELNEMERS DIEPTE-INTERVIEW (ONDERZOEK MET MEERDERJARIGEN)

Bacheloropleiding Toegepaste Psychologie

Toestemmingsverklaring*

voor deelname aan onderzoek in het kader van de Bachelorproef:

Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sportwereld

- (1) Ik ben over het onderzoek geïnformeerd. Ik heb de schriftelijke informatie (*versiecode:...*) gelezen.
- (2) Ik ben in de gelegenheid gesteld om vragen over het onderzoek te stellen.
- (3) Ik heb over mijn deelname aan het onderzoek kunnen nadenken.
- (4) Ik heb het recht mijn toestemming op ieder moment weer in te trekken zonder dat ik daarvoor een reden hoeft op te geven. Niet deelnemen aan dit onderzoek zal geen enkele invloed hebben op de relatie met de onderzoeker of met de behandelaar/directie van de instelling.

Ik stem toe met deelname aan het onderzoek.

Naam:

Geboortedatum:

Adres:

Telefoon- of Gsm-nummer:

* *Dit formulier is bestemd voor onderzoek met meerderjarigen.*

E-mail:

Handtekening:

Datum:

Ondergetekende, verantwoordelijke onderzoeker, verklaart dat de hierboven genoemde persoon zowel schriftelijk als mondeling over het bovenvermelde onderzoek is geïnformeerd.

Naam:

Functie:

Handtekening:

8.9 BIJLAGE 9: INFORMED CONSENT VOOR DEELENMERS DIEPTE-INTERVIEW (ONDERZOEK MET MINDERJARIGEN)

Bacheloropleiding Toegepaste Psychologie

Toestemmingsverklaring*

voor deelname aan onderzoek in het kader van de Bachelorproef:

Mag het terug wat sportiever alstublieft?

VOOR DE MINDERJARIGE:

Ik heb uitleg gekregen over het onderzoek. De brief over het onderzoek (*versiecode:...*) heb ik gelezen. Ik heb mijn eventuele vragen over het onderzoek gesteld. Ik heb nagedacht of ik aan het onderzoek wil deelnemen. Ik mag op ieder moment stoppen met het onderzoek als ik dat wil.

Ik doe mee aan het onderzoek.

Naam:

Geboortedatum:

Handtekening:

Datum:

VOOR DE OUDER(S)/VOOGD :

- (1) Ik ben over het onderzoek geïnformeerd. Ik heb de schriftelijke informatie (*versiecode:...*) gelezen.
- (2) Ik ben in de gelegenheid gesteld om vragen over het onderzoek te stellen.
- (3) Ik heb over zijn/haar deelname aan het onderzoek kunnen nadenken.

* Dit formulier is bestemd voor onderzoek voor minderjarigen tussen 11 en 18 jaar.

- (4) Ik heb het recht mijn toestemming op ieder moment weer in te trekken zonder dat ik daarvoor een reden behoef op te geven. Niet deelnemen zal op geen enkele manier de relatie met de onderzoeker of de instelling beïnvloeden.

Ik stem toe met deelname van bovenvermelde persoon aan het onderzoek.

Naam:

Adres:

Telefoon- of Gsm-nummer:

E-mail:

Relatie tot de deelnemer:

Handtekening(en):

Datum:

Ondergetekende, verantwoordelijke onderzoeker, verklaart dat de hierboven genoemde persoon zowel schriftelijk als mondeling over het bovenvermelde onderzoek is geïnformeerd.

Naam:

Functie

Handtekening:

Datum:

8.10 BIJLAGE 10 : MAIL NAAR GEÏNTERESSEERDEN DIEPTE INTERVIEW

Geachte meneer, mevrouw

Enkele weken geleden vulde u een vragenlijst in omtrent het herkennen en signaleren van seksueel grensoverschrijdend gedrag met als doel dit gedrag te vermijden in de toekomst. Bij deze wens ik u te bedanken voor uw respons.

Daarnaast gaf u aan uw medewerking te willen verlenen aan een diepte-interview. Het doel van dit interview is om u de gelegenheid te geven de antwoorden toe te lichten via een individueel gesprek. Op die manier wordt het mogelijk om de noden en behoeften te kunnen analyseren en suggesties te doen aan sportclubs om seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport te signaleren en te vermijden.

Indien u verder wenst mee te werken, maak ik graag een afspraak voor het organiseren van het interview. Ik schik me graag naar uw agenda en stel hierbij enkele data voor tussen januari en maart 2019:

- Weekdagen in januari en de eerste twee weken van februari, de avonden zijn ook mogelijk (van 15/01-12/02)
- Weekends zijn ook mogelijk, mits overleg wegens studentenwerk
- Na 12/02 enkel nog avonden mogelijk wegens stage

Het gesprek zal maximaal een anderhalf uur duren en gaat door op een locatie naar keuze. Graag verneem ik uw voorkeur van datum en plaats van afspraak via mail of via mijn gsm-nummer.

Verder wens ik u te verzekeren dat uw anonimiteit tijdens het hele proces wordt gegarandeerd. In de bijlage vindt u meer informatie omtrent het doel, de opzet en het verloop van de studie.

U kan me altijd contacteren via mail (celine.beuckelaers@student.howest.be) of via mijn gsm-nummer: 0471/73 50 58.

Met vriendelijke groeten,

Beuckelaers Céline
Studente toegepaste psychologie HOWEST Brugge

Bijlage: Informatiebrief

8.11 BIJLAGE 11: TOPICLIJST DIEPTE-INTERVIEW

Starten met info over het onderzoek:

- Doel van het onderzoek: beroepsproduct, bachelorproef, omstaanders toelichten
- Informatiebrief
- Informed consent*
- Toestemming audio-opname

Basisvragen en literatuur toetsen:

- Bent u zelf actief geweest in een sportclub? Of bent u nu nog actief?
- Zo ja, waar en welke sporttak?
- Bent u al eens in contact gekomen of zag u iets wat u liet twifelen of het om SGG ging?
- Is er volgens u een sporttak waarin SGG meer voorkomt dan in andere? Of denkt u dat het voorkomt in elke sporttak?
- Bevrage naar profiel slachtoffers: heeft hij/zij voorkeur voor bepaalde kinderen, wat met kinderen met een lage SES (toelichten wat dit is)
- Denkt u dat er een onderscheid is in topsport en recreatieve sport?
- Clichés bevrage (mannelijke trainer, uitzonderingen bevrage)
- Wat als iemand het ziet, denkt u dat ze dit gaan communiceren?

Vragenlijst bevrage:

- Antwoorden uit vragenlijst bevrage, meer info verkrijgen en doorvragen op zijn/ haar antwoorden.
- Indien persoon in aanraking kwam: vragen in welke functie waar hij/zij zich in bevond.
 - o Situatie aangepakt?
 - o Herkennen?
 - o Zelf herkennen:
 - o Hoe bemoeilijken?
 - o Waarom (geen) vorming?
- Navragen of hij/zij wil vertellen hoe het melden toen verlopen is, wat hij/haar daar van vond
 - o Hoe hij/zij het ervaarde
 - o Wat hij/zij eventueel anders zou gedaan hebben
 - o Hoe de dader werd behandeld
 - o Hoe het slachtoffer werd behandeld

Bevragen van de kwalitatieve analyse:

- Mening bevragen over excentrieke antwoorden: als voorbeeld gebruiken: ‘herkennen? Mensen moeten zelf hun grenzen aangeven en hun mond open doen. Wij moeten niks herkennen.’
- Meest voorkomende antwoorden uit vragenlijsten bespreken. Nagaan of hij/zij zich daarin kan herkennen.
 - o Iedereen voelt zelf aan hoe ver hij/zij mag gaan
 - o ‘Herkennen, mensen moeten zelf hun mond opendoen wij moeten niks herkennen’
 - o Veel contact buiten trainingsuren: mening bevragen
 - o Niet gemeld/ geen onderzoek door tekort vrijwilligers trainers => Mening bevragen
 - o Macht slachtoffers => Wat denkt u ? Hoe mee omgaan?

Beroepsproduct:

- De vraag: wat zou u willen leren in een vorming uit vragenlijst laten toelichten
 - o Aftoetsen en vragen hoe hij/zij dat zien en doorvragen op manieren. Voorbeelden van leerdoelen bespreken en zien of zij/hij dat efficiënt zou vinden
 - o Bevragen of er vereisten zijn op vlak van het doorgaan van de vorming (bv kostprijs, duur, locatie, inhoud)
- Indien ze geen vorming willen volgen doorgaan op de reden dat ze aangaven. Opletten dat je ze niet overtuigd om deze toch te volgen. Kan verkeerd overkomen.

Afsluiten:

- Nagaan of ze verder op de hoogte willen gehouden worden
- Attentie afgeven
- Bedanken
- Afscheid nemen

8.12 BIJLAGE 12: CODEBOEK KWANTITATIEVE ANALYSE VRAGENLIJST

Wat is uw leeftijd?

1 = jonger dan 20

2 = 20-30

3 = 31-50

4 = ouder dan 50

Wat is uw geslacht?

1 = vrouw

2 = Man

3 = X

Kwam u in aanraking met SGG in de sport?

1 = Ja

2 = Nee

Zou u een vorming rond SGG willen volgen? (aanraking)

1 = Ja

2 = Nee

Was u zelf slachtoffer?

1 = Ja

2 = Nee

In welke functie bevond u zich toen het SGG gebeurde?

1 = Sporter

2 = Vrijwilliger

3 = Trainer/ lesgever

4= Bestuurder

Werd de situatie in de sportclub aangepakt?

1 = Ja

2 = Nee

3 = Ik weet het niet

Heeft de club rechtstreeks gecommuniceerd met de betrokkenen?

1 = Ja

2 = Neen

Werd er aan algemene communicatie gedaan over het incident binnen de sportclub?

1 = Ja

2 = Neen

Zijn er zaken die de club volgens u anders had kunnen aanpakken?

1 = Ja

2 = Neen

Zorgde de dader ervoor dat het herkennen van het SGG werd bemoeilijkt ?

1 = Ja

2 = Neen

3 = Ik weet het niet

Zou u een vorming rond het herkennen van SGG in de sport volgen? (geen aanraking)

1 = Ja

2 = Neen

Wenst u deel te nemen aan het diepte-interview?

1 = Ja

2 = Neen

8.13 BIJLAGE 13: BRIEF VALORISATIEMETER

howest.be

Bachelor Toegepaste Psychologie

Voor naam en naam student: Céline Beuckelaers

Titel bachelorproef: Mag het terug wat sportiever alstublieft?

Voor naam en naam valorisatiemeter: Marybel Vanbutsele

Organisatie: ICES (Internationaal Centrum Ethisch Sporten)

Functie: Medewerker grensoverschrijdend gedrag in de sport bij Internationaal Centrum Ethisch Sporten (ICES)

Werkadres: Waterkluiskaai 17 9040 Gent

Telefoon of GSM: 09 218 91 24

e-mailadres: marybel.vanbutsele@ethischsporten.be

Korte toelichting bij de keuze voor deze valorisatiepeter of -meter:

Ik heb gekozen voor Marybel omdat zij heel dicht bij mijn onderwerp staat en er heel veel over weet. Ze staat in het werkveld waardoor ze mij kon ondersteunen bij het uitwerken van de vragenlijst, het beroepsproduct.

Korte omschrijving van het resultaat van het overleg met de valorisatiepeter of –meter voor de bachelorproef:

Ik heb met Marybel afgesproken om de vragenlijst te bespreken, verder werd er gecommuniceerd via mail omtrent het diepte-interview en de vorming.

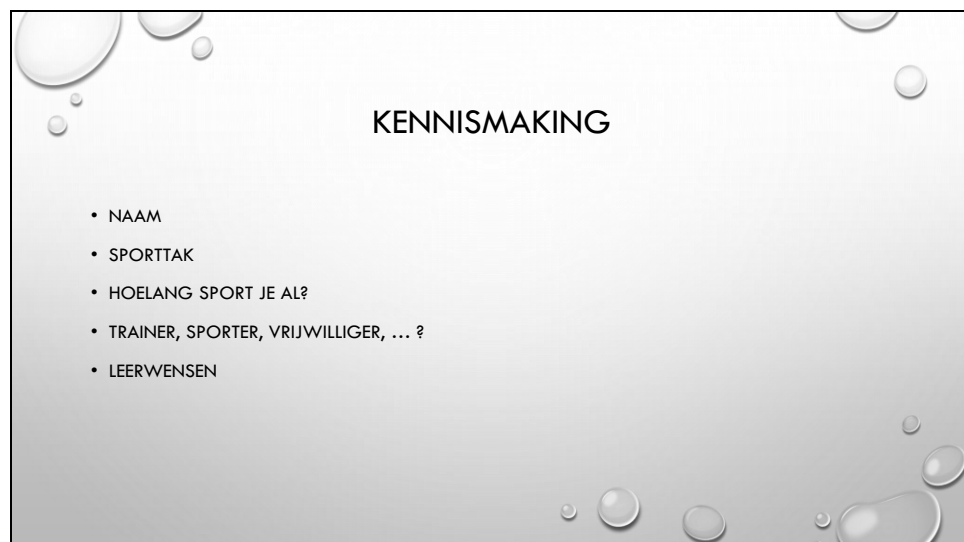
8.14 BIJLAGE 14: POWERPOINT BEROEPSPRODUCT

HOE KUNNEN WE
SGG TIJDIG
HERKENNEN EN
SIGNALEREN?

BEUCKELAERS CÉLINE
EINDPRODUCT VAN DE BACHELORPROEF

howest
/ we develop people

KENNISMAKING

- NAAM
- SPORTTAK
- HOELANG SPORT JE AL?
- TRAINER, SPORTER, VRIJWILLIGER, ... ?
- LEERWENSEN

VOORBEELD KENNISMAKING

MIJN NAAM IS CÉLINE, IK BEN 21 JAAR OUD EN IK BEN ACTIEF IN DE KORFBALWERELD. IK GEEF TRAINING AAN KINDJES VAN 8-10 JAAR EN IK SPEEL ZELF COMPETITIE. IN HET DAGELIJKS LEVEN BEN IK STUDENTE PSYCHOLOGIE EN IN HET WEEKEND WERK IK IN DE HORECA. IK ZOU VANDAAG HEEL GRAAG JULLIE VISIE OP SGG IN DE SPORT WILLEN LEREN KENNEN.

WAT WEET JE AL OVER SGG?

SEKSUEEL.. WAT?

- **SEKSUEEL GRENSOverschrijdend Gedrag:** EEN OVERKOEPELENDE TERM DIE BETREKKING HEEFT OP AL HET GEDRAG WAARBIJ IEMAND TEGEN ZIJN OF HAAR WIL WORDT BEÏNVLOED, GECHANTEERD, GEMANIPULEERD OF GEDWONGEN WORDT TOT SEKS.
- **SEKSUEEL MISBRUIK:** ELKE VORM VAN SEKSUEEL GRENSOverschrijdend Gedrag, IN VERBALE, NON-VERBALE OF FYSIEKE ZIN, OPZETTELIJK OF ONOPZETTELIJK, WAAR GEEN WEDERZIJDSE TOESTEMMING VOOR BESTAAT EN/OF DIE OP EEN ANDERE MANIER IS AFGEDWONGEN, EN/OF WAAR HET SLACHTOFFER VEEL JONGER IS OF ZICH IN EEN AFHANKELIJKE RELATIE BEVINDT.

CRITERIA VAN SGG

- WEDERZIJDSE TOESTEMMING
- VRIJWILLIGHEID
- GELIJKWAARDIGHEID
- PASSEND BIJ DE CONTEXT
- PASSEND BIJ DE LEEFTIJD
- ZELFRESPECT

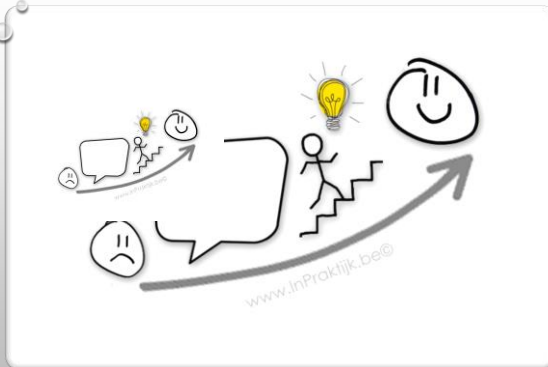
GROOMINGPROCES

GROOMINGPROCES

- VOORKEUR VOOR BEPAALDE SLACHTOFFERS
- SLACHTOFFERS DIE MAKKELIJKER TE MANIPULEREN ZIJN
- PROCES
 - FUNDAMENTEN LEGGEN
 - UITVOERINGSFASE
 - PLAATS, TIJD, OMSTANDIGHEDEN VAN HET MISBRUIK

GROOMINGPROCES

- VERTROUWEN WINNEN VAN HET KIND
- BEVOORRECHTEN VAN HET KIND
- ISOLEREN VAN HET KIND
- GEHEIMHOUDING
- MEDEVERANTWOORDELIJK LATEN VOELEN/ MAKEN
- GRENSOVERSCHRIJDINGEN

EN NU IN DE PRAKTIJK

Welke factoren komen aan bod in volgende casussen?

CASUS 1

CASUS 1: LIEN IS 14 JAAR EN ZIT AL SINDE HAAR ZES JAAR IN EEN VOLLEYBALCLUB IN ANTWERPEN. SINDE DIT SEIZOEN HEEFT ZE EEN NIEUWE TRAINER, HIJ HEET LOUIS EN IS 35 JAAR OUD. LIEN MERKT DAT HIJ EEN STERKE VOORKEUR HEEFT VOOR LIEN EN HAAR VRIENDIN JULIE. HIJ ZORGT ERVOOR DAT LIEN EN JULIE ALTIJD IN DE SELECTIE ZITTEN, SPLITST ZE SOMS VAN DE REST OM HUN TECHNIEK TE VERBETEREN. LOUIS IS IEMAND DAT HEEL SNEL KNUFFELS GEEFT EN DURFT DE TWEE MEISJES VAAK IETS LANGER KNUFFELEN DAN DE ANDERE SPEELSTERS. DIT VINDT LIEN NIET LEUK, MAAR ZE DURFT NIKS ZEGGEN OMDAT ZE BANG IS DAT ZE NIET MAG SPELEN.

WELKE FACTOREN?

- BEVOORRECHTEN VAN HET KIND
- ISOLEREN VAN HET KIND
- VRIJWILLIGHEID

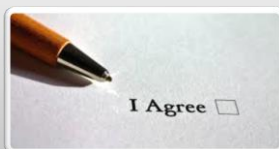

CASUS 2:

CASUS 2: TIJDENS DE TRAINING IN DE TURNZAAL ZIJN WE ENKELE TURNOEFENINGEN AAN HET DOEN OP DE MAT. ONZE TRAINER K. HELPT ONS ÉÉN VOOR ÉÉN OM ONZE SPRONGEN IN ORDE TE KRIJGEN. AL DE MEISJES WORDEN ONDERSTEUND AAN DE TAILLE. WANNEER K. MIJ HELPT VOEL IK HEM ZIJN HANDEN OP MIJN HEUPEN ZETTEN EN DAN GAAT ER EEN ONAANGENAAM GEVOEL DOOR MIJ HEEN. IK ZET EEN STAP VOORUIT EN WIL HET ZELF PROBEREN. K. KOMT WEER NAAR MIJ EN ZET ZIJN HANDEN WEER OP MIJN HEUPEN.

WELKE FACTOREN?

- PASSEND BIJ DE CONTEXT
- WEDERZIJDE TOESTEMMING

CASUS 3

CASUS 3: LISA IS EEN STIL MEISJE IN MIJN GROEP VAN LEERLINGEN OP DE ATLETIEKTRAINING. IK, DE TRAINER, GA NA DE TRAINING NAAR HAAR TOE EN VRAAGT OF ER IETS AAN DE HAND IS THUIS, OP SCHOOL OF HIER IN DE CLUB. ZE ZUCHT EN VERTELT HAAR VERHAAL. ZE HEEFT THUIS PROBLEMEN. IK GEEF HAAR EEN KNUFFEL EN WRIJF OVER HAAR RUG. DE VOLGENDE TRAINING VRAAG IK WEER HOE HET GAAT EN DAN TROOST IK HAAR WEER. IK KIJK OF IK MIJN HANDEN OOK EENS OVER HAAR BILLEN KAN LATEN GAAN. NA ENKELE WEKEN VERTELT LISA ELKE WEEK NA DE TRAINING HOE SLECHT HET THUIS GAAT. HET IS EEN GEWOONTE AAN HET WORDEN. IK ZEG DAT HAAR OUDERS NIET GOED VOOR HAAR ZIJN.

- GROOMINGPROCES: PROFIEL SLACHTOFFER
- GROOMINGPROCES: VERTROUWEN WINNEN VAN HET KIND
- GROOMINGPROCES: KIND ISOLEREN
- PASSEND BIJ DE CONTEXT

WELKE
FACTOREN?

CASUS 4

CASUS 4: IK BEN ME AAN HET OMKLEDEN NA DE ZWEMWEDSTRIJD IK BEN 13 JAAR, WANNEER DE COACH BINNEN KOMT. IK SLA DE HANDDOEK SNEL ROND ME EN DRAAI ME VAN HEM WEG. IK BEN DE LAATSTE IN DE KLEEDKAMER. HIJ KOMT NAAR ME TOE EN ZEGT DAT IK NIET MAG VERTELLEN AAN IEMAND DAT DIT GEBEURD IS. ANDERS GAAN ZE BOOS OP ME ZIJN. BANG KNIK IK.

WELKE FACTOREN?

- GROOMINGPROCES: BEWERKSTELLIGEN VAN GEHEIMHOUDING
- GROOMINGPROCES: KIND MEDEVERANTWOORDELIJK MAKEN

CASUS 5

CASUS 5: IK MAG NAAR ALLE GROTE TURNWEDSTRIJDEN GAAN VAN DE COACH. NA DE WEDSTRIJDEN VAN VANDAAG KOMT HIJ NOG NAAR MIJ EN ZEGT DAN DAT HIJ BLIJ IS DAT HIJ GEZIEN HEEFT HOEVEEL IK KAN EN DAT MIJN OUDERS NIET ZO VEEL DOEN VOOR MIJ ALS ZE ZOULDEN MOETEN. 'JOUW ZUS MAG ALLES EN JIJ MAG NIETS DOEN VAN JE OUDERS.' IK KNIK EN DENK DAN DAT MIJN ZUS ALLES MAG DOEN WAT ZE WILT EN DAT IK NOOIT IETS MAG DOEN VAN MAMA EN PAPA. 'WANNEER ER EENS EEN PROBLEEM IS, ZAL IK WEL NAAR JE LUISTEREN.' ZEGT HIJ ER NOG BIJ. IK KNIK EN ZEG DANK U. IK GA ME OMKLEDEN EN GA DAN NAAR MAMA EN PAPA. ZE VRAGEN OF IK BLIJ BEN DAT IK BEN GEWONNEN EN IK KNIK. DAARNA ZWIJG IK EN LOOP IK DIRECT NAAR DE AUTO.

WELKE FACTOREN?

- GROOMINGPROCES: ISOLEREN VAN HET KIND

CASUS 6

CASUS 6: IK PRAAT MET RYAN, EEN MEDESORTER OVER DE TRAINING EN HIJ WILT IETS VERTELLEN OVER DE TRAINER. ER WORDT OP DE DEUR GEKLOPT. HIJ VERSTIJFD EN DE TRAINER KOMT BINNEN. 'GOED GEVOETBALD JONGENS!' ZEGT HIJ. HIJ GEEFT RYAN EEN SCHOUDERKLOPJE EN KIJKT HEM DAN HEEL UITDRUKKELIJK AAN. RYAN KIJKT NAAR MIJ EN DAN GAAT DE TRAINER WEER NAAR BUITEN. IK VRAAG WAT HIJ WOU VERTELLEN EN HIJ ZEGT DAT HIJ HET AL VERGETEN IS. IK KNIK EN DAN KLEDEN WE ONS VERDER OM.

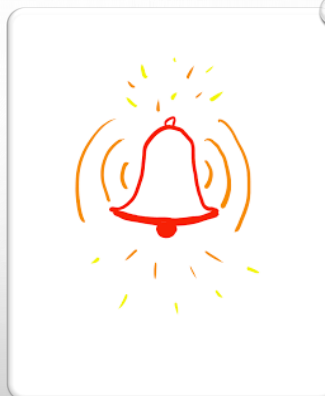
WELKE FACTOREN?

GROOMINGPROCES: GEHEIMHOUDING

HERKENNEN EN SIGNALEREN VAN SGG

- PRATEN
- FYSIEKE SIGNALEN
- GEDRAGSVERANDERING
- SPORTPRESTATIES
- EMOTIES
- SIGNALEN IN DE SPORTRELATIE

WELKE VOORBEELDEN PASSEN BIJ DE ONDERSTAANDE TABEL?

Praten		Fysieke signalen	Emoties	Sportprestaties	Gedragsverandering
Directe signalen	Indirecte signalen				

Praten		Fysieke signalen	Emoties	Sportprestaties	Gedragsverandering
Directe signalen	Indirecte signalen				
		Verstijven bij een aanraking	In slaap vallen tijdens de les	Mama: vanavond is het terug training! Kind: Ik heb geen zin meer in de trainingen	De laatste weken val ik vaak tijdens de les in slaap
' Is het normaal dat de trainer tijdens het omkleden plots de kleedkamer binnenkomt mama? '	Mama: vanavond is het terug training! Kind: Ik heb geen zin meer in de trainingen	Vaak buikpijn	Ik verwaarloos mijn schoolwerk	Joep wint plots elke tenniswedstrijd	Plots heel introvert worden terwijl je vroeger zeer extravert was
	Niets vertellen aan de ouders		Gespannen zijn	Zoë haalt altijd een podiumplaats bij het competitiezwemmen, maar sinds ze een nieuwe trainster heeft komt ze de laatste wedstrijden niet in de buurt van de eerste vijf	Els: Sien, ga je na de training terug iets mee drinken? Deze keer gaat de trainer ook mee! Sien: ' Deze keer niet, ik heb iets te doen vandaag. '
			Een kort lontje hebben	Jan heeft tijdens de danslessen al enkele weken geen concentratie meer	Mama: ' Wat is er de laatste weken toch aan de hand met jou? ' Zoon: ' Niets laat me met rust '

OPLOSSING

OMGAAN MET SGG IN DE SPORT

- DUIDELIJKE COMMUNICATIE
 - BETROKKENEN PLOEG
 - OUDERS
 - SLACHTOFFER
 - DADER
 - POLITIE INSCHAKELEN

OMGAAN MET SGG IN DE SPORT?

- ALS CLUB OPEN STAAN VOOR ZO'N SITUATIES => JONGEREN DURVEN ER DAN SNELLER OVER TE PRATEN
- TABOE DOORBREKEN ?
- SOCIALE CONTROLE?

INSTRUMENTEN OM TE KUNNEN OMGAAN MET SGG IN DE SPORT?

- LEIDRAAD
- VLAGGENSYSTEEM
- BELEIDSMATRIX
- COMPETENTIECHECKLIST
- GEDRAGSCODE
- RISICOVERGROTENDE FACTOREN
- WEGWIJZER
- API'S

Deze instrumenten zijn niet allemaal even gemakkelijk te gebruiken! Ze zijn allemaal beschikbaar op de site van ethisch sporten

www.ices.be

DISCUSSIE:

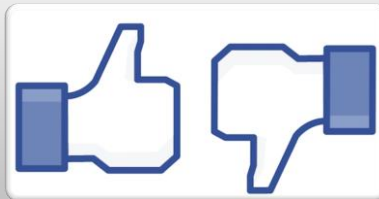
LEERWENSEN
INGEWILLIGD?

MISSION COMPLETE!

© Can Stock Photo - csp22944293

NABESPREKING

- 2 ZAKEN DIE JE GOED VOND
- 2 ZAKEN DIE JE NIET GOED VOND

VRAGEN?
DINGEN DIE
JE WIL
ZEGGEN?

8.15 BIJLAGE 15: OVERZICHT VERZAMELDE DATA OP USB-STICK

Op de USB-stick staan de volgende zaken verzameld:

- Bijlage 1: Kwantitatieve verwerking van de vragenlijst in Excel.
- Bijlage 2: Kwalitatieve verwerking van de vragenlijst in Word.
- Bijlage 3: Map met daarin de gepersonaliseerde leidraad, informed consent, audio-opname, het transcript en het methodologisch verslag van deelnemer 1.
- Bijlage 4: Map met daarin de gepersonaliseerde leidraad, informed consent, audio-opname, het transcript en het methodologisch verslag van deelnemer 2.
- Bijlage 5: Map met daarin de gepersonaliseerde leidraad, informed consent, audio-opname, het transcript en het methodologisch verslag van deelnemer 3.
- Bijlage 6: Map met daarin de gepersonaliseerde leidraad, informed consent, audio-opname, het transcript en het methodologisch verslag van deelnemer 4.
- Bijlage 7: Map met daarin de gepersonaliseerde leidraad, informed consent, audio-opname, het transcript en het methodologisch verslag van deelnemer 5.
- Bijlage 8: Kwalitatieve verwerking van de diepte-interviews in Word.

